

კაჟა ეტჷისელო

კოლხური
ფსალმუნები

100-ტომეული

გამომცემლობა „ანკვარსალი“
თბილისი 2020

საქართველოს მწერალთა, მეცნიერთა და
სახობალო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია
„ძალღება-საქართველო“

საქართველოს ეროვნული აკადემია

ჰაჰა ეჭრისული

კოლხური ფსალმუნები

თხზულებათა კრებული
100 ტომად

2020

საქართველოს მწიბრალთა, მცენიერთა და
სახობალო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია
„ძალღება-საქართველო“

საქართველოს ეროვნული აკადემია

ჰაჰა ეჭრისული

კოლხური ფსალმუნები

ტომი 28

2020

მთ. რედაქტორი

ვანტანუ ბაჩუჩილაძე

მედიცინის მეცნიერებათა
დოქტორი, პროფესორი, საქარ-
თველოს მწერალთა, მეცნიერთა
და საზოგადო მოღვაწეთა
საერთაშორისო აკადემია
„ქალდეა-საქართველო“-ს
აკადემიკოსი

© ვაჟა ეგრისელი, 2020

გამომცემლობა „**უნივერსალი**“, 2020

თბილისი, 0186, ა. პოლიბაოვსკაიას №4, ☎: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal505@ymail.com; gamomcemlobauniversal@gmail.com

ISBN 978-9941-26-572-3 (ყველა ტომისთვის)

ISBN 978-9941-26-835-9 (28 ტომი)

* * *

ვაჟა ებრისელი დაიბადა ხოგის რაიონის სოფელ ხორბაში. ბანათლებით იურისტი და ინჟინერია. 1983 წელს დაამთავრა მოსკოვის მაქსიმ გორკის სახელობის მსოფლიო ლიტერატურის ინსტიტუტი. ორმოცამდე წიგნის ავტორია. თარგმნილი და ცალკე წიგნებად აქვს გამოცემული საზღვარგარეთის ჟურნალების ორმოცდაათამდე ახალგაზრდა პოეტის ლექსების მცირე ანთოლოგია – „ოქროს მტვერანი“, აღექანადრა სმირნოვა-კოზლოვას მონობრაფია – „ბრიუსოველი – ალიო მაშაჰვილი“, ფილოზოფ ტიუტჩაევის ლექსები და სხვა.

1993 წელს გამოვიდა პოეტის ათასგვერდიანი, ორი ათასამდე ლექსის მომცველი ერთტომეული – „იმჟნ ნათელი“ ხოლო 2002 წელს საქართველოს რესპუბლიკის გამომცემლობა „მოლოდინმა“ გამოსცა ვაჟა ებრისელის „კოლხური უსალგუნავი“-ს ხუთტომეულის ათასზე მეტ გვერდიანი პირველი ტომი, როგელშიც ორიათასზე მეტი პოეტური ჰმნილება იყო დაბეჭდილი. 2006, 2007, 2008 წლებში გამოვიდა პოეტის მეორე, მესამე, მეოთხე ათას-ათას გვერდიანი ტომეულები, ხოლო 2011 წელს დაიბეჭდა პოეტის მესამე, 1575 გვერდიანი ტომი, როგელშიც 2500-ზე მეტი ლექსია დასტაბეჭდილი.

ვაჟა ებრისელის შემოქმედებაზე ორმოცამდე მონობრაფიაა დაწერილი და ცალკე წიგნებად გამოცემული.

ვაჟა ებრისელი საქართველოს და მსოფლიოს რამდენიმე მცნიერებათა აკადემიის ნამდვილი წევრია... 2016 წლიდან საქართველოს გწერალთა, მცნიერთა და საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია „ქალღმა-საქართველო“-მ და საქართველოს ეროვნულმა აკადემიამ დაიწეს ქართული პოეზიის რაინდის, საქართველოს გწერალთა კავშირის, ვაჟა-ფშაველასა და ბალაკტიონ ტაბიძის პრემიების დაწესების, ღირსების ორდენის კავალერის, ქართული კულტურის დესკანის მედლისა და „დიოსკურია 2005“-ის, მწვიდობის ოქროს პარსკვლავისა და მწვიდობის დროშის ორდენის გწლობელის, სახალხო პოეტის, საქართველოს გწერალთა მცნიერთა და საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია „ქალღმა-საქართველო“-ს პრემიდენტის, საქართველოს ეროვნული და ვაზისის საერო-სამცნიერო აკადემიის ვიცე-პრემიდენტის,

ავსჯანმართის მმართველობა აკადემიის პრეზიდი-აკადემიკოსის, საქართველოს განათლებისა და საქართველოს ეროვნულ და სოციალურ ურთიერთობათა“ „კარპის“, „აიას“ აკადემიების ნამდვილი წევრის, ჩარბლის, ზუბიდიის, სობის, იყალთოს საპატიო მოქალაქის, ათას-ათას ხუთასზე მეტგვერდიანი ტომეულების „კოლხური უსალგუნების“ (ოცდაათიათასზე მეტი ლექსი) ავტორის – ვაჟა ებრისელის ახალი, რჩეული „კოლხური უსალგუნების“ ოცდაათტომეულის გამოცემა. გამომცემლობა „უნივერსალმა“ გამოსცა პრეზიდის ხუთასზე მეტგვერდიანი, უმაღლეს კოლიბრაფიულ დონეზე შესრულებული ტომეგი. 2019 წლის მიწურულს გამოვიდა „კოლხური უსალგუნები“-ს 100-ტომეულის პირველი ათი ტომი. დანარჩენმა 90 ტომმა (უკლებლივ) მისი სინათლე იხილა 2020 წელს. გამგადაბულია დასაბეჭდავ ვაჟა ებრისელის კლასიკური პოეზიის ანთოლოგიური, აბრეთვე, პრეზიდისაღმი მიძღვნილი ქართველი და უცხოელი პოეტების, მმართველისა და საჯოგადო მოღვაწეების (ათასამდე ავტორი) წიგნების (მონოგრაფიების), სტატიების, წერილებისა და ლექსების ოცტომეული და სხვ.

2020 წლის 16 ოქტომბერს გაიმართა ფაზისის (კოლხეთის) საერთო-სამმართველო აკადემიის საერთო კრება, რომელმაც პრეზიდენტის ვაკანტურ ადგილზე ღია კენჭისყრით ერთხმად აირჩია ამავე აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტი, ცნობილი პოეტი, ქართული პოეზიის რაინდი, ქართული კულტურის დეკანი, „კოლხური უსალგუნების“ 100-ტომეულის ავტორი, იურიდიულ მმართველობა საპატიო დოქტორი, პროფესორი ვაჟა ებრისელი.

ბაზ. „საქართველოს რესპუბლიკა“,
2020 წლის 22 ოქტომბერი

ჰყავს მეუღლე – ბილდა სუხიშვილი (მწერალი) და ორი ვაჟიშვილი ზურაბი და დანი (ორივე იურისტი) და სამი შვილიშვილი – ვაჟა, ნატა და ლილი. იგი – მმცხრე შვილია (შვილი ძმა და ორი და).

პოეტის ასტრომული „კოსმიური პოეზია“

ვაჟა ებრისელის შესახებ დიდი ხნის წინაც ვწერდი: „რუსეთში აკაკის და ბალაქტიონს, ღმერთი არ მიუყენს რომ შებადარო. ბავხარ ზღვის დღვას და ნაზ სიონას, რომ აზანზარებს წუმად სამყაროს...“

ამჟამად, როცა პოეტის ზღაპრული კოსმიური „უსაღმუნებოს“ ჯერ არნახული, ჯერ არ ბაბუნელი, ხუთასზე, ათასზე, ათას ხუთასზე მიტბვერდინი „ბაჯალო“, ოქროს ყდაში ჩასმული, ოცდაათტომეული წავიკითხე, ჩემი ძველი აზრი რადიკალურად უარყვავი და... დღეს ძველის ბასაბუნად ხმამაღლა ვაცხადებ: ვაჟა ებრისელი არც რუსთაველს, არც აკაკის, არც ბალაქტიონს და... არც მსოფლიოს, არც ძველსა და არც თანამედროვე პოეტს არა ჰბავს...

ის პრისტორიული კოლხეთის „ქუტაია“, არმის ჭალაში მგბარი მუხაა, რომელზეც ოქროს საწმისი ეკიდა (რომელიც ბერძენმა კი არა, პელაგმა იაზონმა მიღესთან ერთად რომ ბაიტაცა).

დიახ, კოლხეთის მითიური ხელწვივის, აიეტის ხელით დარგული, ის ურჩხულ მოღარაჟი მუხაა, რომლის ცადავვიდ ტოტეზე, პოეტმა ოქროს საწმისის „ბონის“ მაგიერ თავისი „კოლხური უსაღმუნებოს“ იბაგმიუვლომელი ასტრომული დაკიდა და ბაანოცხლა, მიძინებული, დავიწყების ნაცარმომილი, არა მარტო კოლხეთის, არამედ იმდროინდელი სამყაროს ოცდაათტომეუტზე მიტ საუკუნოვანი მითებით, ლეგენდებითა და საოცრებებით დახუნდული ისტორია, რაც კომერსიდან მოყოლებული (ძვ. წ. აღ. VIII საუკუნე) არც ერთი ძველის, არც ერთ კალმოსანს არ ბაუკითხვი.

100-ტომეული... ძველის ბაჩნის დიდან, XXI საუკუნის რიქრაქამდე, ასეთი (5-6 სტრიქონინი) ვილოსოფიური, რელიგიური, მითოური, ყოვლისმომცველი პოეზია, ჯერ-ჯერობით არავის შეუძენია დღამიწაზე...

კოსმოსში კი...

დაბოლოს:

„აიეტის ზღაპრულ კოლხეთს, მტრობისა და სიძულვილის გგულეჟანი მისვლია... მათ იცინან იმ ოწყება დღამიწვის ისტორია“.

ბულნაზ ხარაიჭვილი

პოეტი, ბალაქტიონ ტაკიძის პრემიის ლაურეატი, ჯუმბერ ლეჟავას სახელობის მეცნიერებათა საერთაშორისო აკადემიის პრეზიდენტი

„გულცივად ვხეზვდი ყოველ ქმბას, ყოველ ძაბმბას.“

ა. პუშკინი

წინასიტყვაობის მაბიერ

(გაგრძელება)

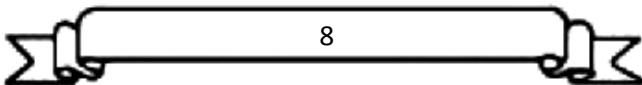
ვაუა ეგრისელის მიზანი ჭეშმარიტად ეროვნულია. პოეტი ნიკოლოზ ბარათაშვილის, გრიგოლ ბუბელიანის შორეული მემკვიდრეა და თაყვანს სცემს პატარა კახს, ერეკლე მეფეს.

ვაუა ეგრისელის ლექსი „მეფე ერეკლე“, საქართველოს ისტორიის ერთ-ერთი მწუხარე ფურცელია აკვნესებული. პოეტის სიტყვა თუ სახე ხორციანი, ძარღვიანი და მახლობელია. აქ ფანტაზია კი აღარ არის საჭირო, არამედ აღდგენა იმისი, რაც პოეტს ზმანებაში უნახავს, რასაც განაცდევინებს მწუხარე წარსული, ლომგმირი მეფის სევდიანი სახის მოლანდება:

*

„როგორც მეტეხი,

მტკვარს დავეურებ

დამწუსრებული,
წელიდან წარსულის ვჭვრეტ ანარეკლებს,
კრწანისის ველზე –
მოწყენილი დადის ერეკლე.
სიკვდილის რაშებს გმირები არ დააგველებენ.
და სცივა მეფეს...
თუმცა ანთია...
იქვე სული არაგველების“.

ეს ლექსი წარსულის ნიშანი და ერთგვარი სიმბოლოა.

ვაჟა ეგრისელი ბუნებით ლირიკოსი პოეტია. მისი ლექსები განგვაწყობენ, განგვაცდევინებენ. იგი გაურბის, ერიდება მედიტაციას და უნებურად წამიერ განწყობათა ბურუსში ახვევს მკითხველს:

*

კრწანისის ველზე –
მწუხარებად
დგას ობელისკი
და არაგველთა სისხლისფერი
ყაყაჩო ჰყვავის.
უამი კი ცაზე –
მზის ცალ ბორბალს
კვლავ მიაგორებს...
და ახლა მტკვარი,
მღვრიე და შავი,

ჩემი სამშობლოს –

ბედუკუღმართ წარსულს
მაგონებს“.

ქართულ პოეზიაში გრივად ორბელიანის მერე,
ისე არავის არ დაუხატავს ერეკლე მეფის სახე, რო-
გორც ვაჟა ეგრისელს:

*

„კრწანისის ომში მეფე ერეკლემ
ძლივს მოაგროვა მცირე მხედრობა:

(„მოყვრებმა“ ყველა კარი

ჩარაზეს).

რადგან კავშირი ჰქონდათ მტრებთან და მაცი-
ლებთან.

და როცა მოკვდა,

თურმე მეფეს მცხეთის შარაზე,

ოციათასი,

დარახტული ცხენოსანი მიაცილებდა!!

.....

ეჰა, ქართველნო!!!“

პოეტი აღფრთოვანებულია საქართველოს გმი-
რული წარსულით და ღრმად სჯერა ჭეშმარიტი მა-
მულიშვილის ერეკლე მეფის სიცოცხლის მარადიუ-
ლობისა. სახელოვანი წინაპრის ძახილი ახლაც ყურ-

ში ჩაესმის და თანამედროვე ქართული სინამდვილით აბორგებული წერს:

*

„ეს ელვა კი არა,

არის ძახილი.

ხმალამართული ჩვენი წინაპრის:

სატანამ ხელი საქართველოს ისევ დარია!

პატარა კახი –

მოვა ირაკლი

და ვით ჩამოხსნა,

კვლავ შეაბამს

კარებს დარიალს!“.

ვაჟა ეგრისელის რწმენით – საქართველოს ცა მამა-პაპათა სახლია, ვარსკვლავების ოქროს რიკულებით შემორაგული, საიდანაც წინაპრები გადმომდგარან და მომავლის გზას გვიჩივრებენ...

ზემოთმოტანილი სტრიქონები დადინჯებული ადამიანის ფიქრისა და აზრის შედეგია, რომელიც გულწრფელობისა და სიმტკიცის რწმენის პოსტულატად აღიქმება. საქართველოს გმირული წარსული ასაზრდოებს პროტის სულს, მთელ მის ცნობიერებას. პროტისათვის სამშობლოს სიყვარული უწმინდესი გრძნობა და მოვალეობაა, რომელიც მაღლა დგას ყოველგვარ რელიგიურ გრძნობაზე. ის გაცვილებით

დიდია და უნაპირო, ვიდრე თავყვანისცემის ბრმა გრძნობა.

ვაჟა ეგრისელის სული პოეზიაში მეღავენდება. მის ლექსებშია სრული თვითგადების სურვილი და ძალისხმევა.

სწორედ დღეს უფრო ნათლად ჩანს ქართული ცის კაბადონზე, პოეზიისათვის ზვარაკად შეწირული რაინდი პოეტი – ვაჟა ეგრისელი. ნათქვამია პოეზიას ერთეულები ჰქმნიანო და ვაჟა ეგრისელიც იმ რჩეულთაგან ერთს ეკუთვნის. მართლაც რა დიდებულად მიესადაგება მის პიროვნებას ცნობილი სიტყვები: „მრავალნი არიან ჩინებულ, მცირედნი რჩეულ“...

„ვაჟა ეგრისელის შემოქმედებას არ აკლია გმირული შემართების პათოსი და უშრეტი ოპტიმიზმი, უკეთესი მერმისის უდრეკი რწმენა და ადამიანისადმი უანგარო სიყვარული. მაგრამ პოეტისათვის უცხო როდია დანგრეული ციხე-სიმაგრისა და ძლევამოსილ წინაპართა ნაკვალევის ხილვით გამოწვეული სევდა. წარსულში დარჩენილი ბავშვობისა და სიყმაწვილის ნოსტალგია, თუ დარდსა და ფიქრში გახვეული დღევანდელობით გამოწვეული მეღანქლია. ამის გარეშე არ არსებობს მაღალი პოეზია, რომელიც ყოველთვის იყო კრიტიკული აზრისა და რომანტიკული გრძნობის შერწყმის ნიმუში (გივი გვენეტაძე, პროფესორი).

ვაჟა ეგრისელი საქართველოს ისტორიული წარსულის ჭეშმარიტი მეხოტბეა. საოცარი ფენომენი, ქართულ პოეზიაში ყველაზე მეტად ამაღლებული პოეტია, წარსულის ისრით დაჭრილი, მაგრამ თავისი სილამაზითა და ცხოვრების სიმართლით ის უკვდავი კოლხი რაინდის ცოტნე დადიანის ღირსეული შთამომავალია. უფრო მეტიც, ვაჟა ეგრისელი კითხვას ჩვენნი დროის წინაშე წამოჭრილი.

*

„შორეული წარსულიდან
კოლხო!

შენი ხმები გვესმის,
„ოლოიას“ გუგუნში და ღვთიურ ჰანგში
ხვნის და თესვის.

დღე და ღამე კვლავ დაგეძებთ –
ფანრით, ვითარც დიოკენი.

მაგრამ ყველგან ვარჯის ვპოულობთ,
ფესვს კი ვეღარ მივაგე-

ნით“.

ფურცლავთ ვაჟა ეგრისელის ლექსების უზარმაზარ წიგნ – კიდობანებს „კოლხური ფსალმუნების“ – ხუთტომეულს, შედისხართ პოეტის განცდების სამყაროში და გრძნობთ, რომ მის განცდებს ამოდრავებს ადამიანებისა და სამშობლოს უსახდვრო სიყვა-

სკვლავითიდან მოგლენილს, რომელსაც ღვთიურ ნიშნად პოეზია მიაჩნია და ამიტომაც ყველას თვალწინ, ყოველდღე, დაუზოგავად ქერწავს პოეტურ სტრიქონებს. სტიქიას დაწაფებული ვულკანივით არღვევს დროის სამანს, უზადო, ფაქიზი და ნატიფია მისი ხელწერა. იგი ქართველი პოეტების ბევრ თაობას უწვდის ხელს, უთითებს და განაცდევინებს პოეზიის სილამაზეს. პოეტი არასოდეს არ იღლება, დროთა სამანი უძღურია ჭეშმარიტ პოეზიასთან ჭიდილში:

*

„უამთა ბრუნვამ ვერ დაგღალა –
მტერი სამყაროს ორპირის.
და პოეზიის ტაძარში –
შედიხარ როგორც ქურუმი,
ქართულ ცასავით მაღალი,
მოსილი მეფის პორფირით“.

ვაჟა ეგრისელის პოეზიის ფესვები ქართველ კლასიკოსთა ბრწყინვალე ლექსებსა და ქართულ ხალხურ ფოლკლორშია ჩაწნული და ლაღად ამოვარჯებული. სიკეთის, სილამაზის, მშვენიერებისა და სიყვარულის უნაზესი სიმებით ამღერებულ-აკვნესებული. მისი ლექსები სევდაა ნეტარი, შვებაა მწუხარე. ნოსტალგიაა საქართველოს გმირული წარსული-

სა. პოეტის ყოფნის ყვავილოვან პატარა ბაღში
„მზით შებუმბლული უამრავი სიმღერა ბუდობს“.

ვაჟა ეგრისელი ასობით ლექსს უძღვნის მამუ-
ლის წარსულს, სამშობლოს ბედნიერებისათვის წა-
მებუდ გმირებს, სხივნათელ წმინდანებს, საქართვე-
ლოს თვალწარმტაც ბუნებას:

*

„დაე, სადმე აგიმადლო მიწა,
თუ ვერ გარგებ

ამ სოფელში მოცდით.

ჰე, მამულო! მინდა მოვკვდე შენთვის,
შენს დარაჯად ვიდგე
ერთი ბორცვი“.

ამავე გრძნობითაა გასხივოსნებული პოეტის
ლექსი:

*

„ტაძრებს აგებდნენ... მტერს ებრძოდნენ...
მიწას ბარავდნენ...

ეს მღვრიე მტკვარი

მათი ოფლია, –

წარსულიდან რომ მოედინება.

და მაინც რა

ქართლის წარსული?

თორ-აბჯარია, ყიჟინაა,
კაჟის თოფია,
ხმაღ-ხანჯალია პირგაბასრული“.

ეს ღექსი უშუალოდ ირეკლავს ეროვნულ-პოლიტიკურ მოვლენებს, რომ მღვრიე მტკვარი წინაპართა ოფლია, ქართლის წარსული კი პირგაბასრული ხანჯალია, რომელზეც ჩვენს გმირ წინაპარს ეძინა.

„როგორც მწერალმა ლევან სანიკიძემ, როგორც არავინ, გაამხატვრულა საქართველოს გმირული ისტორიული წარსული, ასევე ვაჟა ეგრისელმა პოეტური ფუნჯით დახატა წინაპართა უკვდავი სახეები“.

რა მართებულადაა ნათქვამი:

*

თეთრად გულმკერდ მოქარგული,
მოფრენილი
წარსულიდან,
დაასკუპდა ჩიტი მარგილს,
უცხო ხმაზე მიუღურტულებს,
მაგრამ აბა, ვინ მითარგმნის?“

ვაჟა ეგრისელის პოეტურ სტრიქონში მოძებნა გამოკვეთილი სახე ჩვენი გმირული წარსულის თაყვანისცემამ და საქართველოს სათუთმა სიყვარულმა:

*

„ო, რა ღამაში ფერებია –
ათასწლეულებში

ნამწიფები.

და ვარსკვლავები (წინაპართა),

ცაში დამარხული ქვევრებია,

სავსე სინათლით და...

რქაწითელით“.

მიწისა და მზის ფერთა თვალისმომკრელი
ზეიმით აღფრთოვანებულ პოეტს გატაცებით შეუძ-
ლია გულში ჩაიხუტოს სანუკვარი საქართველო და
ჩურჩულით წარმოთქვას:

*

„მგონისთვის სიტყვა არის მახვილი,

ხოლო აზრი კი

ფარ-მუზარადი.

(იგი არასდროს არ გამიქრება)

და...

ქართულ ცაზე აწ და მარადის

იციმციმებენ ვარსკვლავებად

ჩემი ფიქრები“.

კვითხულობთ რა საქართველოს ისტორიულ
წარსულისადმი მიძღვნილ ლექსებს, აუცილებლად

გაგვასხენდება ცნობილი ქართველი რომანტიკოსის ვახტანგ ორბელიანის მარადუჭკნობი პოეტური სტრიქონები:

„ჩვენი ივერი მშვენიერი არს სისხლის კალო,
გმირთა აკლდამა, გულსაკლავი და სავალალო“.

ვახტანგ ორბელიანისა და ვაჟა ეგრისელის მხატვრული ქმნილებების ურთიერთშედარება და მათი ობიექტური ანალიზი ადასტურებს, რომ მარადუჭამს გაუხუნებელია ილია ჭავჭავაძის დიდებული მოსაზრება:

„მისი ლექსები აღბეჭდილია ხალხური გრძნობით... პოეზია მადლია, ნიჭია, რომელიც ეძლევათ მხოლოდ კაცთა, ღვთივ რჩეულთა. დიახ, პოეზიის შემწეობით მან გაუცოცხლა თავის ერს „დიდებულნი სახენი ძველის გმირებისა, ქვეყნისათვის თავდადებულისა, ძველის ქველობისა, კაცურ კაცობისა“ და მოაგონა ისტორიის შემწეობით დავიწყებული სახელოვანი დღენი წარსულისა“.

ვაჟა ეგრისელის ლექსებიდან მზესავით ბრწყინდებიან დიდი წინაპრების ხსოვნა და არდავიწყება, პოეტი კალმის ერთი მოსმით აცოცხლებს ქართველი კაცის გმირულ წარსულს, მის შემართებასა და უძლეველობას და ღირიული გმირიც ღვთიურ ხოტბას

ასხამს საქართველოს, ქართველ ხალხს და ქად-
გებს უკუნითი უკუნისამდე მის უკვდავებას:

*

„გელარ აღგავეს მიწის პირიდან,
ცეცხლში ისროდნენ...
ბნელში ნისლაგდნენ
ზაფხულ და ზამთარ
დღისით და ღამით...
მტერს და მოშურნეს შეაყარა თვალში
ნაცარი...
პატარაო! იყოს, რაც არის!
აწ და მარადის,
უკუნითი უკუნისამდე...
ამინ!“

პოეტის ლექსი პარმონიული, დამამშვიდებელი
და მანუგეშებელია.

*

„ვით უბადრუკი ჟამთა დინება,
წარმავალია
ქვეყნად ყოველი
და დრო არ გვრჩება
საკუთარი
ბედის გლოვისთვის,
მაგრამ,

მე მტკვრისპირს ვიდგები,
ვით სვეტიცხოველი,
ქართულ მიწიდან ფეხს არ მოვიცვლი“.

აქ მთელი სამყაროა, პოეტის თითოეულ სიტყვაში განჭვრეტილია ისტორია თუ დღევანდებლობა, მაგრამ პოეტი შედუღაბებია მშობლიურ მიწას. ეს ლექსი წრფელი, უშუალო, შეუბღალავი, გაუცვთელი გრძნობის ნაყოფია.

ერთ ცნობილ მკვლევარს ნათქვამი აქვს ტოლფილ გოტიეს შესახებ: მას შემდეგ, რაც ის მწერლობაში მოვიდა, ფრანგული ლექსიკონიდან სიტყვა „გამოუთქმელი“ ამოსაღები გახდა.

ეს სიტყვები თამამად შეიძლება გავიმეოროთ ვაჟა ეგრისელის შესახებ. პოეტური აზროვნების განვითარების თვალსაზრისით ეგრისელის შემოქმედება ახალ საფეხურს წარმოადგენს ქართული მწერლობის ისტორიაში. მის პოეზიაში გამოჩნდა თვითმყოფი ნიჭი, ორიგინალური პოეტური აზროვნება, რთული და ამავე დროს, მთლიანი ესთეტიკური მსოფლგაგება და მისი თავისებური, სრულყოფილი, ოსტატური გამოვლინება.

*

„ვით წინაპართა სული

უკვდავი,

ერკინებიან ათასწლეულებს –
ნარიყალას და მცხეთის კედლები...
ილიას შუბლის ნატყვიარიდან –
დამწუხრებული საქართველო
კვლავ იხედება“.

პოეტური ფანტაზია აქ ძალუმად გვაგრძნობინებს წარსულის სევდას. ნარიყალა და მცხეთის კედლები, ილიას ნატყვიარი შუბლის ხილვა აქ სიმბოლურად გამოხატავს ქართველი ხალხის გმირულ სულს, ერის პოტენციურ ენერჯიას.

ვაჟა ეგრისელის პოეზია, განუყოფელად, ძირფესვიანად სულით და ხორციტ შედუღებულთა მშობელ ნიადაგთან, საქართველოს მიწასთან, მის ისტორიასთან, ტრადიციასთან, მისი გულის ცოცხალ ფეთქებასთან.

მისი პოეზია პირდაპირ უკავშირდება მამულის სიყვარულს და იჯერებ პოეტის თავგანწირულ ერთგულებას, თავყანისცემას მშობლიური ქვეყნის ისტორიული წარსულისადმი. პოეტის შთაგონებას ძველებური მოკრძალებითა და სიძლიერით მოაკითხავს „ქართლის ცხოვრება“ და მამულს თავდატყვილი უბედურებით, შემოსეულ მტერთა წინააღმდეგ ბრძოლაში დანთხეული სისხლის ყივილით აშფოთებს მას, მაგრამ მისი ღირიკული გმირი მაინც შემართული და ძლიერია, რომელიც ოპტიმიზმით გულანთე-

ბული ხვალინდელი საქართველოს ნათელ დღეებს
ჭვრეტს:

„...მიკაფ-მოკაფეს საქართველოს ცა და ვენახი,
მაგრამ საფლავში ვერ დამარხეს –
ვერ ჩაატყეს...“

პოეტი ქვეყნის წარსულის ჭკმმარიტი ჭირისუ-
ვალთა, ლექსში „ერწანისი“ პოეტმა დაგვიხატა ტრა-
გედია მდე განცდილი სევდა ქვეყნის ისტორიული ბე-
დის გამო:

*

„ბრძოლის ცეცხლში მზის ჩასვლამდე,
(მტერთა ჩვენთა
დამრაგველი) –

მანახლის ხმა გაისმოდა აკორდივით.
ველზე იწვა იქ –

სამასი არაგველი,
სამასივე გულში იყო დაკოდილი“.

ან:

„კორტნიდა და ძიძგნიდა,
გუნდი ყვავთა და სვავთა,
მინც იყო გულადი.
წუთისოფლის შხამს სვამდა –
ყანწითა და კულათი“.

ან კიდევ:

*

„ჰოი,

რამდენჯერ დედებს ქართველისა –

შავად უქციეს თეთრი მერდინი

და სისხლის ცრემლში ბანდნენ

ნიადაგ...

ბედი ჰქონიათ მაჰმად-ხანებს,

ჯალალედინებს,

ქვეყნად მოსვლა რომ დამაგვიანდა!“

ამ სტრიქონების მიღმა საქართველოს შორეული წარსულის სოციალურ-პოლიტიკური ვითარების ნათელი და რეალური სურათები იხატება, აქ მტერთან მებრძოლი ქართველი წინაპრების ფსიქოლოგიის ზუსტი რეალიზებაა.

ციალა მუსხია

ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი,

პროფესორი, აფხაზეთის მეცნიერებათა

აკადემიის აკადემიკოსი.

*ნაწევები წიგნიდან – სასწაული და ფანტაზია
(ფიქრები ვაჟა ვერისელის პოეზიაზე)*

გაგრძელება შემდეგ ტომში

კომეტა

ვარსკვლავების და მთოვარის იქით
(სადაც არ არის წვიმა და ქარი),
სიმყუდროვეში ბინადარმა ბრძანა
პოეტმა:

(ცას, აბა, როგორ ვკადრო აუგი),
ქვესკნელისკენ რომ მიქრის კომეტა,
აღბათ ზესკნელში ყოფნას
გაურბის.

1985

მთვარის დარბაზში ზის არხეინად,
კარს ვარსკვლავები უღვას
მცველებად –
ბევრის მომსწრე ჟამს,
და ხმას არ იღებს,
თუმც გარეთ წლები დავიწყების ზარს
არისხებენ...

და ნათლად ვხედავ:

ჩემს აქ ყოფნას

რომ ათარიღებს,

ჩემი კეთილი ჟამთაღმრიცხველი.

1995

ულაღატოს და მარად უტყუარს,
მივაყურადოთ უნდა
გულის ხმას,
გადაშლილია სივრცე საფრენი
და ზეცაც ჰყვავის სიხარულისფრად,
ფრთა,
ფრთა აკლია ჩვენს სიყვარულს,
სხვა არაფერი.

1987

სიმწვანით ოდნავ შებუმბულულ კვირტებს,
სითბოს უმატებს –
მოფრენილი ჭიკჭიკი
მერცხლის,
ცის შუაკერაზე ანთია ცეცხლი
და ბუჩქებს ასდით იების ბოლი.

1967

სამშობლო იყო ჩემი ოცნება...

მამულო ჩემო!

დღე და მოსწრება,

შენს ლაუვარდოვან ცაზე ვკიდებდი –

ჩემი სიმღერის ფერად ირისებს,

და ფიქრი –

აზრის პერგამენტებზე,

სიყვარულის ოქროს ძაფით

დავაგვირისტე.

1981

ცას ტოტზე მცოცავ შეღამების
ვარდისფერ ბინდში,
ვითარც ქალწული, აშრიალებს
აბრეშუმს ჩალა,
პირზე აშრება დღეს
ივლისის დაღლა და ოფლი,
ხოხბის ყივილი ლერწმოვანში
მიმაღლა ჭვალამ,
შესანსლა ღამემ ხმაური სოფლის.

1959

შეელას ითხოვდა...

ზვირთთა ხელებს

ზეცას უწვდიდა,

მაგრამ ღრუბლებმა დაიგვიანეს

(ცაში ღრუბლები ბლომად ეყარა),

და რომ მოვიდნენ,

ზღვა არ ჩანდა თვალცრემლიანი,

ქართა მეუფეს მოეტაცა...

და წაეყვანა...

1961

300 ბილგამეშმა

ისევ მომესმის გრგვინვა – გრიალი,
კლდეს მიჯაჭვული ამირანი
თითქოს აეშვა,
სული ვერ უძლებს ტკივილს საშინელს,
რადგან უეცრად,
ენქიდუში,
ვით ბილგამეშმა,
ჩემში სიკვდილი აღმოვაჩინე.

1966

უცებ განახვეს ღამის კარები
და ვარსკვლავები
ყვითელ ჩაღმებით,
შემოეხვივნენ მოვარეს, ვით ყაენს,
მერე გალობით
იასამნების,
ეს გაზაფხული ჩამოიყვანეს.

1987

ჩემი ბავშვობა იქ არის

ბობოქარ ზღვებთან კი არა,
ჩემი ბავშვობა იქ იწყება და
იქ არის
და მოგონებით თბება,
სადაც ნაფლოქვარი და ნაჩლიქარი
ყრია...
პატარა ტბებად.

1979

აბრიალებს მზის ცეცხლიან თვალებს,
დღის სიცხე და ძლიერ შორით,
მიწას გაფოფრილ კრუხივით აზის,
გაშლილი ფრთების ეტლში ზის ქორი
და ცის მინდორზე
მხტომ წრეებს ხაზავს.

1976

ქვეყნად

არავის ეცოდინება,

რომ მიტოვებულ

პარას ჭალაში,

სადაც ყვავილობს ველი – ზაფრანის,

იქ წიფელაზე –

ობლად მჯდარი

შაშვის გალობა,

რომ არის ჩემი წმინდა საფლავი.

1995

ნაპირს მოადგა და ხელი დამიქნია,
სულ სხვა წუხილით
და გოდებით
(ახლა გაზაფხულის წყნარი საღამოა),
და, მე ზღვის მოქცევას
ისევ ველოდები,
მაგრამ ლოდინი ვიცი ამაოა.

1987

ციცინათელა

წვეთი სინათლის პატარა შუშას
ამსხვრევს,

ამთელებს,

ამსხვრევს,

ამთელებს...

და შუაღამით, თავის ამალით,

სოფლის შუკაში გზას მიიკვლევს

ციცინათელა –

ცისკრის ვარსკვლავის

შორეული შთამომავალი.

1956

ჩემი ფაზისი

დღისით მზით,

ღამით თუთარჩელათი,

ცა მიაცილებს უძვირფასესი,

ლოდინით დაღლილ ზღვის ნაპირამდე,

რადგან ზაფხულში

ფესმძიმდება

ჩემი ფაზისი

და... მუცელი წვდება ცხვირამდე.

1956

საუკუნემ მეოცემ,
მეხთა-ტეხის გარეშე,
პოეზიის ცის ტოტი
 უეცრად დაარხია,
და სტრიქონთა შორის –
 გაჭრილ სამარეში,
არავინ არ იცის,
 რა განძი მარხია.

1991

თელა და ივანი

ამ ხეებს,

ზღვამ სული შთაბერა,

და ცამ დაიფარა მზის ფართით

(მათ, ბუმბერაზები სიცოცხლეს

უშლიდა),

ახლა

კი,

მითებში ცხოვრობენ გულმშვიდად,

ლამაზი ცოლ-ქმარი –

თელა და ივანი.

1972

ზეიმობდა ბუნება...

და ხარობდა მთა-ველი –

გაზაფხულის შემოსვლას,

ცას –

მზის სხივი ემოსა,

როგორც ოქროს კრაველი.

1980

ცისა და მიწის დასალიერთან,
ელვის ვარდისფერ თოკით
დაბორკილ
საავდრო ღრუბლებს ქარები აშლის,
შიშველი ტალღა –
ნაპირისკენ ისე გამორბის,
თითქოს-და დედას გამოეჭვა პატარა ბავშვი.

1977

ჭყონდიდი

ადიდდა და სობისწყალი,
დაეძგერა კვლავ ფონს,
დიდი,
არც საკეტი,
არც ურდული,
სოფლის ბოლოს დგას ჭყონდიდი,
ზამთრისაგან გაქურდული.

1965

დარდს და სიხარულს –
ცა აქვთ საერთო,
იყუნე, გულო!
რომ გათენდა დღე
უამური,
სიყვარულის ხეს ისევ ნახავ თეთრად
შემოსილს,
ისრებს კაპარჯში აწყობს ეროსი
და... სიცილი ისმის ამურის.

1994

აჰა,

სვანეთი –

ცისკრის გაღება,

შორიდან ისე მოჩანს თეთნულდი –

ვითარც იესოს –

ცად ამადღება.

1959

ზღვას,

ქარის მკლავზე ჰყავს დაწვენილი
მზე,

მას სინათლის სული ამოსდის
და განწირულის მესმის ხროტინი...

შორს,

წვერცანცარა ერთი ღრუბელი,
ხელთ ეღვის შუბით მიქრის სადღაც
ღონ კიხოტივით...

1959

ქართლის ცა მიწას ემხობა,

– ცხოვრება?

– არა,

გაძლება!

ღრუბლები ჩანს საზარელი,

ღუმელს რეკავენ ტაძრების

ხმაგაბზარული ზარები...

1994

ვითარცა ადრე,

წუთისოფელი,

ისევ უნდოა,

ისევ დამუხთლობს,

და აღარ კმარა მარტო სურვილი,

პოეტო,

სიტყვა უნდა დამუხტო

მზის ენერგიით...

ატომგულივით.

1995

წინაპართა აჩრდილები,

თუკი აღარ მიგელიან,

აღარცა ღირს ხმის

გაღება:

მყინვარწვერზეც კი ძნელია,

მოაწმინდაზე ამღლება.

1994

ზღვამ რომ დელვას მოუმატა,
შორს მიმავალ ხომალდიდან,
წარსულის თუ მოსკლა ექო:
– სი სოული ბაატა,
მა დომიტალენქო,
ჭოფილ ვორექ, ხართილ ვორექ,
ვაგომიტალენქო.¹

1960

¹ შენ საით ბატა, ხელებს შენსკენ ვიშვერ, გაბარწულს
და გათოკილს ნუთუ არ გამოშვებ? (მეგრ.)

ყაყაჩოები

მიდამო რომ გააოცონ,

აქ,

კრწანისის ველზე

ისევ,

ააგიზგიზებენ კოცონს.

1991

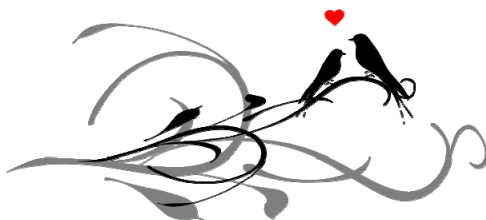
აიეტის ზღაპრულ კოლხეთს
მტრობისა და სიძულვილის –
გველეშაპი მისწოლია...
რადგან სჯერათ:
აქ იწყება –
საქართველოს ისტორია.

1994

ამთავორებულ ზღვის უდაბნოში –
თოვლის და ქარის
ჰყვავის ბაღები –
საბრძანებელი პირქუმ ნეპტუნის,
მაგრამ ფერს კარგავს ღმერთებზე მითი,
რადგან დილამდე ვისმენ
ტალღების
სასოწარკვეთილ მოთქმას და ქვითინს...

1968

თიბათვე

წუსს გვირილების მინდორი
(და კანკალებენ კორდები),
ელვარ ცელების ალყაში –
თავი,
ტანს ისე შორდება,
ვითარცა თავად მაყაშვილს.

1978

მთხოვნელი ცის და მარადისობის,
დილის ნიაესაც
აღარ იკარებს
და თავის კანში ველარ ეტევა,
შიშველ-ტიტველი კვლავ ღვას
ზღვისკარად
ახალი მთვარე,
როგორც გეტერა.

1961

ღ რ ო

ღრო ყველგან არის,

ქუსს და ბობოქრობს...

მან ბევრი მოკლა და გაიტაცა,

ყალყზე შემდგარი და აქოხრილი,

ღრო არად აგდებს მეფის სკიპტრასაც,

მხოლოდ ერთად-ერთს,

მგოსნის გრძნეულ კალამს მორჩილობს.

1991

როდესაც ქარი მოვარდა ღელვით,
ჰქონდა სახე და ქოჩორი
სველი,
მაშინ სულთმობრძავ,
დასიცხულ ღელეს,
მოწყენით მდგარმა პატარა თხმელამ,
შუბლზე დაადო მწვანე ფოთლის –
პაწია ხელი.

1959

ბოლნისით, მცხეთით

უკვდავებისკენ ყველა ბილიკი –
ქართველმა იცის –
შორის მოვლის გზით,
იცის ქაღდუა...
მიდია...
ხეთი...
და...
მათკენ გზები ჩვენი წარსულის,
რომ მიდის მცხეთით...
მიდის ბოლნისით...

1969

როდესაც რჩება ფიქრებთან მარტო,
ეს ჩემი გული,
უცრემლოდ ტირის
და დღეებს დარდის როდინში ნაყავს:
რა იყო მაინც,
რომ თავზე კვირის,
ღედა,
ჩემი ძმის –
სიკვდილს რომ გაჰყვა?!

1983

ქერჩი

თუმცა გასულა ორმოცი წელი,
მაინც ფეთქდება აქ,
ხსოვნის ნაღმი,
და კვლავ კვდებიან ომით და წარღვნით,
ზღვას სურს ერთიან წალგეოს ქერჩი,
რას იზამ, ზღვაა...
და გული ერჩის.

1980

სხვაც ბევრი რამ...

მაგრამ ესეც,

არის ჩვენი ბედისწერა,

რომ სიკვდილმა (ეჰ, რას უზამ!)

კითხვა არ იცის და წერა,

მიტომაა ჩვენს საფლავებს

ჯვარს რომ უხვამს.

1971

იქ, ანანურთან

ზოგჯერ მგრისგან და ზოგჯერ
“მოყვრისგან”,
ასჯერ დამწვარი და
დამეხილი,
იქ, ანანურთან ადრიან დილით,
ციხის ქონგური ჩანდა ხერხივით,
იმ ერთადერთი ჩატეხილ კბილით.

1976

ხელთ გიპყრია მთვარის კვერთხი,
გახლავს მნათთა –
ვაზირები,
ვითარც გვირგვინოსან მეფეს,
მაშ,
შენს “მოყვრებს” ანგელოზი
და ღმერთები დაუფეთე...

1994

კოდორესთან შავი ღამე,
მთქმის ცრემლში კვლავ აზილეს
და წყაბუსკენ მიაქვთ
ტურებს,
შუკა ნაცემ ნაგაზივით
სიბნელეში –
მიწკმუტუნებს...

1959

შაგმა ლანდებმა შემოჰკრეს ტაში,
ხმა მოაწვდინა როდესაც
სტიქსემ,
ეგულეობდა მას ღმერთი ცაში
და თვალი მიტომ გაექცა ცისკენ,
მაგრამ ამაოდ.

1983

ელვის გაკრული ხელით ნაწერი,
გაცრეცილი და
ფერმიღეული –
ხელში უჭირავს მთვარის წერილი
და ზღვის ნაპირზე შავითმოსილი
ღამე ქვითინებს
შვილდაღუპულ
დედაბერივით.

1958

ოქროსთმიანი შეყრის სურვილი,
თავს დამტრიალებს –
თვალებით ორბის,
როდესაც ვნახავ, კვლავ ვინათლები,
ვით ამბიონზე,
დამბაზე ხორგის,
როცა ანთია ღვთისთვის –
აღვის ხეთა სანთლები.

1988

მე მშვილდს გიტოვებ

რომ გაიზრდები...

ლეგენდების და
ათასწლეულთა მიღმა,

იქით,

გადაიხედე...

(ახლა პატარას ღამეებს გითევე),

მე,

მშვილდს გიტოვებ, ვით ჰერაკლე,

ღმერთკაც იქედნეს,

და შვილო, დაჩი, შენ მოზიდე ის,

ვითარც სკვითემ.

1977

ძაღლებს მუდამ უხმობს ტყისკენ,
მგლის მოდგმა და
მათი ჯიში...
ქოფაკივით შავი ღამე,
მგლისთვალეა –
დილის შიშით,
სოფლის ბოლოს მიღველავებს...

1958

მესთამტყორცნელი არგანით
ამტვრევს ზეცის ლურჯ
“პარპრიზებს”
და ქარიშხალიც ახელებს,
კიდევ ცოტაც და...
ნაპირზე –
ზღვა, ტალღას ამოახველებს.

1958

მოკედავებს შემწედ გეყავდა უფალი,
გვჯეროდა:

იგი ერთადერთია,
ლოცვით ემოსავდით ცის ლურჯ
ლაგვარდანს,

ახლა,

არც კაცი,

აღარც ღმერთია,

ორივე გაქრა...

გადაშენდა,

ან გადაგვარდა.

1995

შფოთავს და აღარ ისვენებს
და დილით...
და საღამოთი...
ზღვა ეძებს ქარის მიზეზებს,
და სანაპიროს კიბეზე –
ბრაზით ადის...
და ჩამოდის...

1965

მკლავებდაკუნთული ქარი,
მიმწუხრისას ზღვას
დაჰპირდა,
ეფემერულ პიკანტურებს,
ახლა ქვიშას ცრის
ნაპირთან,
ცბიერი, თავს იკატუნებს.

1964

ცოდო-ბრალის კვლავ დულს კუპრი –
ცისქვეშეთში,
წუთისოფლად,
რა იღონოს,
რა ქნას კაცმა,
როცა გადაიქცა ყოფნა,
ცეცხლად,
უფრო სწორად –
ნაცრად.

1994

თბილისური სურათები

აკვნის ბავშვივით თვალს იფშენეტს დილა
და ხვლიკისფერი ედება ხეხილს,
ახალ აფრენილ მტრედის ხუნდზე,
ცა არის ლურჯი,
მაწვნის ქილება ვირს მისდევს გლეხი
და წამდაუწუმ ისწორებს ხურჯინს.

1966

ტბები

არ წყდება ღრუბლების გოდება,
წვეთების მოთქმა და
ქარების
თარეში...
ცა, ელვის კუდს იხრის, ვით ძაღლი
ნაცემი,
და “ტბები” ჩამდგარი ძველ
ნაფლოქვარებში
ზღვად ქცევას
ამოდ ნატრობენ.

1969

სხივგაბრწყინებულ აღმოსავლეთით,
ვინც პოეზიის მთები აზიდა, –
მშურს ხაიამის,
ჯამის,
ფეჰლევის,
რადგანაც მოქუხს სიბრძნის წყარო
მათი აზრიდან,
წყარო,
რომელიც აღარა და აღარ ელევათ.

1970

მარტოდ მარტოა,
როგორც ნაპირზე,
ამოგდებული ტალღა მდინარის,
უცნაურია,
არ ჰგავს არავის,
ჩენილია და...
არს უჩინარი,
რადგან შურით და ღვარძლით
ფარავენ,
ო,
თქვენ არ იცით,
იგი ვინ არის!

1997

უკვდავია,
გულში დარდებს,
მოკვდავივით ვეღარ დატევს,
მიტომ, მუდამ ცერზე იწევს,
და პუშკინი,
როგორც დანტესს,
ზღვა,
ღუელში ხმელეთს იწვევს.

1962

როს გამოჩნდება მოვარე ეული,
გაიფურჩქნება ცა –
ლაბეული
და თეთრ ღრუბლებით შეიფოთლება,
მერე,
სიცოცხლე, რომ არ მოისრას,
ცა –
ვარსკვლავების ნაყოფს მოისხამს.

1977

მოსილი ღვთიურ შარავანდედით,
ამ წუთისოფელს –
ტირი თუ მღერი,
ეს ერთი მაინც უნდა გახსოვდეს:
რომ გავხდე, ჩემო,
შენს ფეხთა მტკერი,
ვერ ავმალღლები მე იქამდე,
ვეღარასოდეს.

1995

დიდხანს იღავეს და იყაყანეს
ზვიროთა დევებმა...

შეხლა იყო შავი
და მძაფრი,

და მერე ქარმა,

ზღვის სახლ-კარში

სტუმრად მოსულმა,

ანძაზე მდგარი ქალწული აფრა –
შუაღამისას დააორსულა.

1959

ცაში გადაწყვიტეს ღმერთებმა,
მტრებიც და მოყვრებიც ნახავენ,
რომ კეისარივით,
რა დღეს და
რა ხვალე,
თუ როგორ გადავლახავ რუბიკონს!

1978

მზის უზარმაზარ ოკენიდან,
კვლავ ჩანჩქერები მოქუსს
ფერების
და ვსვამთ დოქებით...
ყანწებით...
ჭიქით...
ღღეები მაინც, ვით ქიმერები,
არ ჩერდებიან მოკვდავებთან...
მიფრენენ იქით...

1978

ცა –
მშობიარე იწვა მაღალ ტახტზე
სიბნელის
და ვერ ხედავდა თვალეზღვიანი,
ქართლის ველ-მინდვრებს
ზღაპრად გადაშლილს,
და მერე ღამემ,
უთენია,
ოქროსთმიანი
მზე ჩაუგორა –
დღეს თეთრ კალთაში.

1982

ყვავ-ყორნებით შემოგვესია
და სულ გვიკორტნის
მტრობა და შური,
თავზე გვემსხვრევა ცა, ვით ყინული,
ყური გვაქვს,
მაგრამ სმენა დახშული,
ბრძეები ვართ,
თუმცა თვალეხილული.

1994

მოკაშკაშე ვარსკვლავები –
არის ჩვენი ოქროს ფესვი,
ჩვენი სული ცაში ავა,
ვუმიზნებთ და თოფს რომ ვესვრით,
ნეტავ,
ცამ რა დაგვიშავა?!

1965

წითლად იფოფრება ბუჩქი,
თითქოს ამბობს მზე –
ციციციცი,
სწორედ ისე, კვლავ დიღ-დიღით,
ბოსტანიდან მე პილპილი,
თავის მწარე ენას მიყოფს.

1959

ნიავი როცა მიუაღერსებს,
უცებ მოუშვებს ქაფს –
თეთრ წვერივით,
არც თვითონ იცის,
ჩემს კოლხეთში
როდის მოსულა,
ქარის ბუდეში,
აი, ახლა ზის მოწყენილი
ზღვა –
მარტოსული.

1962

ღამეს უნდა ცა
რომ გააოცოს –
ანთებს და ანთებს
ვარსკვლავთა –
კოცონს.

1977

ივლისი ტყეში

არ ცეკვავს ელეა და
 არ ისმის მეხის ხმა,
 არ ჩანან ღრუბლები სიავის
 მომთმენი,
მათი ნახვა კი ნაკადულს სურს,
მზის ნაკვერცხალზე –
 ტყეს მწვანე ფოთლების
თითები დაეწვა...
 და ქარი უბერავს სულს...

1961

ღიას,

ერთმა,

მარტოდ, მარტო,

როგორც მაშინ მუხრან ბატონს,

მოუუქციე სიგრძედ განი,

მინდა სიკვდილს რომ ჩავუხტე,

თავზე დავაქციო ბანი.

1994

**“მოლოდინი” ან სამშვენისების
ბალერმა**

ოთარ შალამბერიძეს

ტილო? –

ასობით და ათასობით,

სად არაფერი არ მეორდება...

და გაღერვა გელით ისევე:

პეიზაჟებით,

ნატურ – მორტებით,

აზრებით –

სიბრძნის სამშვენისებით.

1977

ზღვა არის ძლიერთა სამეფო,
და არა უძლურთა,
იქ,
ქარი ყვავილობს
და არა სუმბული,
მე, როცა ჩავევინთე მარჯნის დიდ
კუნძულთან,
ნაფესურები არ ჩანდა
სულდგმულის.

1957

მაშინ დაიდგი ეკლის გვირგვინი,
როცა ბარაბას
ქრისტე არჩიე,
ყავარჯნებად გაქვს აწმყოც, წარსულიც
და...
მიტომ ქვეყნად არ გაგაჩნია,
არც დასაწყისი, არც დასასრული.

1959

თავს დაგვეტრიალებს მუდამ,
ავი თვალები ქორის,
ცოტა ვინქართო, გიგო,
ცოტა ვინქართო, თორემ
კარს მოგვადგება იგი.

1995

ისე,

ვითომცდა აქ არაფერი

მკერდს რომ კორტნიან ცას

მურიცხები,

მთვარე ღრუბლებში რომ ჰკრავს ირავს,

და შორს მიმავალ გემებს აფრების,

რომ ებერებათ

თეთრი მუცლები,

ეს იმას ნიშნავს,

ზღვა ქარს მალე იმშობიარებს...

ისე,

ვითომცდა აქ არაფერი.

1966

დასრულდა გზები...

და ხეტიალი...

ველარ შევკარი უკვლავების ცაზე კამარა,

რადგან ყარიბი,

ვიყავ ქული.

რა ვქნა,

ღღის ბოლოს,

ათიოდე ლექსის ამარა,

შევეფარები შორს მიმავალ

ათასწლეულებს...

1992

სოლომონ ლიონიძე

ორი საუკუნის მერე,

მცხეთასთან კვლავ ვისმენ ძახილს:

– სხვამ რა იცის,

მეფის გარდა,

იმ “ტრაქტატში” –

ლომის წილი მე რომ მიძევს,

და...

ერეკლეს საფლავის შავ ლოდზე

დახრილს,

თვალცრემლიანს ვჭკვრებ სოლომონ

ლეონიძეს.

1994

მოკალთ ტირილით...
და გვევსება ცრემლით
თვალები,
რადგანაც ვიცით დაბადებიდან,
იწყება ჩვენი –
გარდაცვალება.

1978

ყვავები

ჩხრეკენ მტვრად ქცეულ საუკუნეებს, -
ნატადრალეებზე,
ნაციხარებზე,

აწ,

მათ, დღეები ვერასოდეს ააყვავებენ,
თუ არა უფრო დააბერებენ,
ძველ მონასტრების გაღავენებზე სხედან
ყვავები,
შავითმოსილნი,
როგორც ბერები.

1967

ზღვა და პოეტი

ერთი ზღვა და
ერთი პოეტი,
ერთად რომ არიან
ყოველთვის...
ნეტავი,
რა აქვთ საერთო,
ვერ ძღებენ
რომ უერთმანეთოდ.

1988

სტუდენტი

ოთახი,

თაგვი კუდს ვერ მოიქნევს,

პატარა გოგო,

ბაღს ურწევს აკვანს,

უმღერს აკაკის “ნანას” (ძველ მოტივს),

განჯინის თავზე დევს მტვრიანი “ზოლა”

და

“კაფკა”,

“მარია რილკე” და “ვალტერ სკოტი”.

1961

მეგონა უფრო გავიხარებდით,
როცა ისწავლეს ფრენა მართვებმა,
უერთმანეთოდ აღარ გვსურდა წინათ
ცხოვრება,
მითხარი ჩემო!
აი, ახლა, რა გვემართება,
რაც რომ დრო გადის, ერთურთი რომ
გვეუცხოვება?...

1994

მადლს ვეტყოდი მამა-უფალს,
ლექსებისგან თუ ამცრიდა,
სხვებმა მოხნან...

მე სახნავი
დამიტოვონ ერთი ციდა,
რადგან ის მზეთუნახავი
აღარ იხედება ციდან.

1972

მიუსაფრობას კივის და კივის,
ცის უდაბნოში დაექებს
მოძმეს,
შიშით თუ ელვით დაჭრილი ძერა,
ზღვა იხდის შავი ღრუბლების ძონძებს
და იცვამს თეთრი ქარიშხლის
პერანგს.

1971

კარი მივსურე ორმოცდაათის
და ვემზადები საკუთარი თავის
გლოვისთვის, –
ლოცვით და წირვით,
უხმლოდ,
უფაროდ,
დღისით და ღამით შენსკენ მოვიღტვი,
რომ დაგიბრუნო ნაბოძები
სული, უფალო.

1991

ვინც ამიოხრა მამული,
სარზე დაჰკიდა თავები,
არაგვისა და ივრისპირს,
სწორედ,
იმ სიკვდილს დავეძებ,
შეგმა მწადია პირისპირ!

1994

მსებუას ბახსენება

(ხუმრობით)

ლექსები მაქვს კუნთმაგარი,
ღრომ დაუსვა მას ბეჭელი,
დააჭიდეთ,

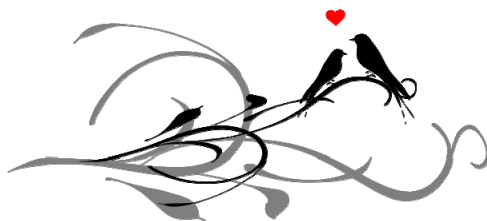
ფალავანი ლექსი თუა,
ვერ დასცემენ მას ბეჭებზე,
როგორც ნესტორ ესებუას.

1995

მიუყვებიან შემოდგომის ყვითელ ხეივანს
დღეები სუსტი
და პირმოთნენი,
ხეებს ცრემლები ყელზე ეფსკვნებათ,
რადგანაც ქარებს მიაქვთ
ფოთლები –
უბვირფასესი არაბესკები.

1971

მტკვარი

მოსაგონებლად ტკბილიც და მწარეც,
ძირს ეფინება
მცხეთა ჭილოვად,
და ამღვრეული მოედინება –
საქართველოს გულიდან მტკვარი,
ჩემი თბილისის –
ღია ჭრილობა.

1993

ციფრთა და რიცხვთა მისტიკა,
რომელმაც შექმნა სამყარო,
ის არის ქვეყნის
უამთაღმრიცხველი,
და მიტომაა ასე გვანცვიფრებს:
მიწა –
ნაწერი ხეთა ციფრებით,
ცა –
მოჭედილი მნათთა რიცხვებით.

1967

ფარავნის ტბა

აქ, შეიბნენ...

გრიანებდა ცა და მიწა...

დაცალექვს მთა და ხევი...

და ტყეც გახმა,

ფსკერზე მოჩანს ფესვები ძველ

ნამუსარის,

ფარავანის ტბა კი არა,

იგი გახლავთ,

დევისა და ამირანის ნამუსლარი.

1967

უძილო ცის ქვეშ დამენათევი
ჩემი სიცოცხლის ნაფიქრ-ნადარდი,
ჩემი მწუხარე სიმღერის მტკვარი,
ქართლის წარსულით ამღვრეული
და მაინც მტკნარი,
ჩემი თბილისის გულზე გადადის...

1991

ღრუბლების შავი ყაბალახი
და ბურუსის თეთრი თექა
მზეს მოუსხამს...
და ვით მნათე,
ქარიშხლის დიდ ზარებს რეკავს,
ცის კი არა,
ზღვის გუმბათზე.

1963

ისხდნენ ბნელში მდუმარნი,
და ჩქამი არ გაიღონ,
უნდა ვამცნო
უძლურ მტრებს,
რომ მარადუამს ზღვა იყო,
ჩემი ფიქრის კუქუმტე.

1990

ევქსნის პონტოს სანაპიროზე,
შორი წარსულის
ქროლა ზეფიერი,
ჩვენ დიუნებში ობლად დავტოვეთ
ხის ჯვარი, –
გულზე ხელდაკრეფილი,
ღამე,
სიჩუმე და სიმარტოვე.

1984

მწუხრი დგებოდა,
როცა ფიქრების
მოვრჩი წარსულის ქვაზე
აღესვას,
შორით მოსული ერთი ტალღა
მომეაღერსა
და წამჩურჩულა:
შენთან ყოფნას დიდხანს
ენატრობდი...
ტალღა თუ...
იგი სული იყო,
გარდახვეწილ ჩემი გვარტომის?

1959

ცა ითვლის მიწის ქორონიკონებს,
ვარსკვლავებია მისი არქივი,
ზღვა ყოველივეს არის მემობელი,
თუმცა ქარიშხლით იავარქმნილი
ჩემი არის და მე მეკუთვნის
ზღვის სამფლობელო.

1987

ნათელი მზის და იმედის წყარო
არასდროს დაშრება,
ოცნების ცაზე მთიები,
სულ მუდამ
იკაშკაშებენ,
სიცოცხლის ბაღში სიყვარულს –
იჭახჭახებენ შაშვები.

1977

ვით ბადრი,
უსუბ,
ამირან,
ეს მთები ბუმბერაზები,
დევეების შიშით აყრილან,
ჩაუცვამთ ჯაჭვ-მუზარადი
და უტყვს იბერთ მიწაზე
დასახლებულან მარადის...

1962

სახე ნათელს და შუბლ მაღალს,
ჩემს მშობლიურ ცას –
მადლობა,
მე ვარ მისი მოგზაური,
და დაკარგულ ვარსკვლავების
შესანდობარს,
ვსვამ მთოვარის –
გოზაურით.

1989

თბილ მკერდზე მიიკრა და მიუაღერსა,
გაშალა ზღვისკარად სიბნელის
ნაბადი
ღამემ და... ქალწული დღე შეაცდინა,
და...
გამთენიისას
ოქროსთმიანი,
დილამ მზე –
ჭაბუკი დაბადა.

1961

თუმც ვარსკვლავებით ოქროდმოჭედილ
ცის ბაღდახინზე –
დგას კუბო მთვარის,
და არსად ჩანან გულდამწვარი
ჭირისუფლები
თმაგაწეწილი –
შავი ღრუბლები.

1959

სანამ მომივლენს რისხვას სოდომის
ცოდვილს..

და ღმერთი სანამ შემრისხავს,
ჩემი დღეები,

მსურს თქვენ გეპაროთ:

სმენავ! –

უყურადე სიკვდილის ფეხისხმას,
მზერავ! –

უთვალთვალე,

სიცოცხლე რომ არ გაგეპაროს!

1959

აქაც ყვავილობს ბაღი სამოთხის,

აქაც, -

ზღვის ფსკერზე

ფრინველების ისმის გალობა...

აქ ვერ აღწევენ გრიგალები

დაუვარცხნელნი,

თუმც აქ მოისმის დაღუპულთა

სულების მოთქმა,

მაინც იწონებს თავს საუნჯე აურაცხელი.

1987

დასაბამიდან მოაქვამამდე,
ჩვენ უკვდავების ბეჭედად
გვაზის –
მზის სიშორე და სიახლოვე მოხუცი
მთვარის,
და რა კაცია,
ვისაც წამით
სიკვდილისათვის,
სიცოცხლეშივე
ერთხელაც არ მოუკრავს თვალი.

1987

გამოეპარნენ შორეულ კუნძულებს
შიშით,

თავგანწირვით...

და ხელისაღებით,

გადმოუფრინეს მიწებს და იარდებს
და მნახეს,

იხუვლეს ნაპირზე ტალღებმა,
თავი დამიკრეს და...

გაუჩინარდნენ...

1967

უამთა ქარქაშში ჩაგებული სიტყვა
ქართული,
რუსთაველივით სიყვარულის ქვაზე
ავლესე
და ახლა დილის მზისებრ ეღვარებს...
ჩემის სიმღერა მიუაღერებს
ზღვათა სიღრმეებს...
და ცად აწვდილ მათა მწვერვალებს.

1993

მუხლმოყრილი ლოცვით
ვივლი კარი-კარად:
ოღონდ მტრობა არა!
ოღონდ შური არა!
კმარა!
კმარა!
კმარა!

1992

ზარსკვლავთცვენა

გათენდეს! –

ხელს კვლავ მოაწერეს ელვა,
ღამე მკვდარივით ღუმს და
ცვიოა...

და ვარსკვლავები ისე ცვივიან,
თითქოს ცხოვრება
მოსწყინდათ ცაში.

1961

ოლქანდრები და მისაკები

თავდასრილები დგანან მოწყენით
ოლქანდრები და მისაკები,
სიქალწულის თუ გაშლის
წინადღეს,
და ყოველ დილით მზე ფეხაკრეფით
მოვა და ბაღებს –
ყვავილებით გააჩირადნებს.

1981

სამშობლოვ ჩემო!

ისევ შენს გვერდით ვდგავარ რწმენის
და

სიყვარულის მაღალი დროშით,
და სიცოცხლისკენ ვილტვი და ვილტვი...

მაგრამ მე ვშიშობ:

ასე ძლიერ არეულ დროში,
არ დავავიწყდე იმ უღვთო სიკვდილს.

1992

მიწა გუგუნებს სკასავით,
თუმც ადგას სიბნელის როფე,
წვიმებმა ცა გააპარტახეს,
კრავენ და...
უჭერენ სოფელს
მამლები –
ყვილის არტახებს.

1956

ჩემი კოლხური აფრის ტკაცუნო

გაზაფხული კვლავ, ვით წინაპარი,
შავი ზღვის პირას შლის აფრებად
თეთრ აკაციებს,
და ჩვენი მიწის მდომ იმ კაცუნებს –
აწ მიწადქცეულთ,
ტანში აციებთ,
ჩემი კოლხური აფრის ტკაცუნო.

1977

ათასი ფუთი ღრუბელი მიაქვს
და მთებს გადადის –
დღე კირთებით,
მთებს მიღმა ზვირთების
რევოლუცია მძვინვარებს...
აუჯანყდნენ –
ტყეს კვირტები.

1971

ვით აუღებელ ციხე-სიმაგრეს
მტერი (მოყვარეც)
შურის მძიმე ლოდებს გტყორცნიდა...
პოეტო!
ნუღარ ელი დიდებას,
სანამ ცოდვილი სული,
ხორციდან,
მარადის არ განიტვირთება.

1994

შავი ზღვიდან მომავალი,
როს გამონდა სახე ღრუბლის,
ქარის ქოროც,
და ქუხილის ფლეიტაცა,
შეეჭმუნა მთვარეს შუბლი
და წარბები შეიკრა ცამ.

1954

დიდების თეთრ მწვერვალებზე –
 ჟამი უხმოდ აიტაცებს,
 მერე ჩუმად ასამარებს:
ზოგ-ზოგ მეფეს...
 კარისკაცებს...
სპასპეტებს და სპასალარებს!

1995

ოქროს ფსკერიდან ამოტანილი –
ნაპირზე ყრია ქვები –
საფირის,
ღვთის მორთმეული და ნაბოძები,
აქ კი ღრუბელი,
ბროლის ზღვაში
შესვლას აპირებს
ელვით დაფლეთილ შავი ძონძებით.

1966

მგოსნები

დასაბამიდან ცისკენ მზირალნი,

მარად ოცნების

ნისლით მოსილნი,

ცივ მაგიდებთან სხედან მგოსნები,

მათი ფიქრი კი ალბატროსივით –

შორს,

სადღაც ზღვების

ქარიშხალში მიიფრთოსნება...

1967

გადამფრენი ფრინველები,
გადაღლილ ფრთებს
მიაქნევდნენ...
ზღვას და ნაპირს ვერ ვტოვებდით,
გემებს უჩნდათ იალქნების –
ქართი საგსე ნესტოები.

1964

ყინვით დახეთქილ ზამთრის ბუნავში,
შუშისთვალება ზის
თებერვალი –
წვერმოშვებული და დაღვრემილი...
და ეფინება მთებს და მწვერვალებს
თოვლი –
ვითარცა უფლის ღიმილი.

1977

რაიც იყო,
ის იქნება მარად,
მგოსანივით ცვლას არა სდევს უამთა,
ეს ასეა...
და რაც მახსოვს თავი,
არ ისვენებს ზღვა და ზაფხულ-ზამთარ,
დასაკლავი მოზვერივით ბღავის.

1982

შორს

უზარმაზარ ღამის ტაძარში,
იისფრად,
ოდნავ ბოლავს ღრუბელი,
თითქოს ღმერთები საკმელს აკმევენ...
და ნათლად წვეთავს მთვარის კრისტალი,
ბრწყინავს ცა –
ელვის ძაფით
ნაკერი
და ვარსკვლავებით ნაგვირისტალი.

1959

როგორც თქმულება,
როგორც ლეგენდა,
ათასწლეულთა გზაზე მიგორავს –
დავითის მზე და
“ძლევა ” დიდგორის.

1992

ღმერთი

ქვიშად ყრია ვარსკვლავები,
არსად ფეხი დასადგამი,
ელვა არა!

არის ღმერთი,
გაიელვებს იგი წამით –
სურს მიწაზე თვალი მოჰკრას,
თავის შექმნილ ძეს –
ადამის.

1961

ღრუბლების რაშზე ამხედრებული,
ცეცხლის მახვილით მოვარდა
ქარი,
მძინარე ტალღებს არ მოერიდა,
და ისევ ისმის ყმუილი მთვარის –
თოვლით დაფარულ მწუხრის
სერიდან.

1971

წიგნის კითხვა

თავი ანებეს პოეზიას,
და მგოსნები –
ძლიერები და
სუსტიც,
შეუდგა “სეზამისა და შროშნების”¹
და “წიგნის კითხვას”²
პრუსტის.

1974

¹ ჯონ რესკინი – “სეზამისა და შროშნების”.

² მარსელ პრუსტი – “წიგნის კითხვა”.

სოფლის ბოლოს ნაცნობივით
შემოგხვდა და
მწუხრს ჩვენ მაშინ მივესალმეთ,
როდესაც ის გუბეში მდგარ მოვარის
ღარნაკს,
კვლავ ავსებდა
ღურჯ ტოტებით
იასამნის.

1971

შეიდი საუკუნის მერე,
დიდი რუსთაველის ნაგრამს,
სანამ მესმის “მღერა ყმისა”,
არ ვიქნები მე მშვიდად,
მეოცეში ვმღერი,
მაგრამ
ვაწვდენ ოცდამეშვიდეს.

1972

ჩემად გახვედით ხსოვნის კარიდან,
გადაგაგიწყდათ –
რომ მიღალატეთ,
ახლა წარსულში აიღანდებით,
და ძველთა დღეთა აღებთ პალატებს,
რომ “განმიღვიძოთ სიყვარული
იმდიღანდელი”.

1987

დედიშობილა ნაკადულმა,
მინდვრები გადაირბინა
აპრილივით,
და გაკრთა ელვა –
მზის სატევრად,
წვიმამ გადაიღო...
მამალმა ყივილი –
დაკიდა სოფლის ბოლოს –
ცისარტყელად.

1960

ხეებს ფოთლები როცა დასცვივა,
მთიდან ხარხარი ისმის
მაცილის,
ავსულს, ბუნება ჰგონია მკვდარი,
აი,
ამიტომ თვალს არ აცილებს:
არაგვი მთებს და...
მცხეთას კი მტკვარი.

1989

ბორგავს კოლხეთი –
ლაღატიო ყელგამოღადრული,
თუმც პონტოს ახსოვს დღე
უარესი –
სისხლის წვიმების და მწუხრების,
ფაზისის პირას –
უსაწმისო ველზე არესის,
ისმის ბღავილი აიეტის ცეცხლის ხარების.

1993

ათასწლეულთა ქარით ნარწევებს,
საუკუნეთა ძილით დაღლილებს,
გაეღვიძებათ ლოდზე –

წარწერებს –

საირხეს,

არმაზს,

მცხეთას და ბოლნისს,

მოუვლით უინი სამყაროს მოვლის.

1989

უცებ ჩააქრო წვიმამ მზის ცეცხლი,
ქარმა ღრუბლების მიმოფანტა
შავი ნაცარი,

და

ახლა, როგორც დედინაცვალი,
უცქერის მთვარე შუბლშეჭმუხენილი,
ცაში ობლებად დაყრილ
ვარსკვლავებს.

1972

ჩემს ფანჯარასთან,
სარეცხის მავთულზე,
ისე, რომ იტყვიან გლეხურად,
სრულიად აშკარად და არა მალულად,
პეპლაობს...
ბედურა.

1990

დასაბამიდან ჩემმა მფარველმა,
მარადჟამს ჩემმა ჭირისუფალმა,
არა სხვა ვინმემ,
თვითონ უფალმა,
ჩემს თბილისს,
მარად ჩემზე მონდობილს,
მოუღღონელად მოუვლინა რისხვა
სოდომის.

1992

მარად უტკნობი და მოყვავილე
ზღვის სიახლოვეს
გაშლილა ხორგა,
ვით ტოტი ვაშლის,

აქ,

მზე დღის ბოლოს დაკეცავს მზის
ვარდისფერ ქოლგას,
დილით კი გაშლის.

1968

ხის ტოტზე მოვლემარე ფრინველი
ფრთხელობდა
და აღვიძებდა მძინარ ტყეს
სროლის ხმა,
ჩვენ მონადირენი ნადირს მივკიოდით...
სადღაც უდებობას ეშუოდა მგლის
ლეკვი,
შიშსა და სიბნელეს
ჰკიოდა მიკიოტი.

1959

ვარსკვლავების სამოსახლო –
ზღვის სარკეში
მოჩანს შორით,
ცას თოვლით აქვს სავსე უბე,
ვით წაღებულ წიწილს ქორი,
თებერვალი,
ყინვის კლანჭებს უჭერს გუბებს.

1964

კოპალე და არამხუტუ

ზღაპრიდან თუ ლეგენდიდან,
ისევ ცხადად ვხედავ:
კოლხეთში და ქართლში
ყველა გზა და ხევი
ცას შესცქერის უხმოდ,
ავსულებით დახუთულს,
და მუსრს ავლებს უღვთოდ,
თუ სადმეა დევი,
მთაში კოპალე და ბარში არამხუტუ.

1962

თავს დაგტრიალებს...

უყვარხარ მოვარეს
და ვარსკვლავების გიმზადებს
გვირგვინს

(გულის მურაზი ვერ გაგიმხილა),
აღვის ტოტებშუა იჭვრიტება დილამდე
იგი,

შენ რომ გიხილოს.

1988

ბიჭებო!

ბიჭებო!

მიგყვებათ –

სამშობლოს ცრემლი და გოდება...

წახვედით მირონით განბანილნი,

გახურავთ სხვადასხვა

ფერების

ლოდები,

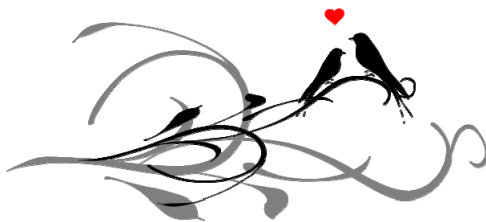
ნაჭრებისგან შეკერილ საბანივით.

1993

მიწის ობლებია –
ეს ქვიშის მარცვლები,
ასე უპატრონოდ –
მზეზე დაყრილები,
ზღვა –
მიჯნურია და აკლია სითბო,
და ქვიშის მარცვლებს სულ თითო-
თითოდ
იხუტებს გულში.

1968

აყვავებული აპრილის სახრით,
ჩემი ბავშვობა ფესშიშველა
მიუძღვის გუთანს,
სიღრმეს დაეძებს ფოლადის დინგი,
პირაღმა წვება და სიმწრისგან
ბელტები კუნთავს,
მამა ხნავს ეზოს,
იფრქვევა ირგვლივ
სურნელი ახალმოსხული მიწის.

1964

ყურსაღარობა...

ჩემს სამეგრელოს,
კაცმა თუ ღმერთმა
დაარისხა

ასეთი ბედი,

ათას წლის მერე,

ზღვას რომ უვლის მძვინვარ

ქარიშხალად –

მოთქმაა მეგრული დედის.

1962

ჩვენს განშორებას ხარხარებს მეხი,
ეჭვებს წყვილიაღში აბუდებს ელვა,
ფიქრის ცას –
დარდის ღრუბლები ფარავს,
და დავიწყების გრიალებს ქარი,
მოვდივარ შენთან,
მოვარღვევ წკვარამს –
მეხსიერების მბოლავი კვართით.

1965

ქრისტიანმა ქართველებმა,
რაც თავსა და ღმერთს
შესცოდეს,
სიძულვილის შვა მდინარე...
რას უშველის ერთი ცოტნე,
ქვეყნად ამდენ შადიმანებს.

1994

მაღალ მთებიდან გამოქცეული,
წამით შედგება მტკვარი
მცხეთასთან
და ყურს მიუგდებს ტაძრის გალობას,
ცა,
დაადგება თავზე ღვთის სახედ,
“ჯვართან” კი პირჯვარს გარდაისახავს
და...
თბილისისკენ დაეშეება
გულბორგნეული.

1977

ცრემლები

ცრემლები...

ცრემლები...

ცრემლები...

ცრემლებით ჩამქრალი კერებია –

ყველა ზღვა

და ყველა მყინვარი,

და მნათნი არა, დედების ცრემლებია,

მსოფლიოს ცის თვალზე –

დამით რომ ბრწყინავენ...

1992

ქარების სურვილს როცა აჰყვები,
როცა ჰყვავიან
ზვირთთა ბუჩქები,
ზღვაო, მადლდები და იფურჩქნები,
მე შენი ძმობა მეამაყება
და შენს სიყვარულს –
თან გადავყვები...

1960

ბავშვები მინდვრად დასდევენ პეპლებს,
იჭერენ მწერებს...

თხრიან ჭიებს ფუნაში ბოსლის
და ამწევდევენ ხის ციცქნა ყუთში,
ვაჰ!

თუ შიში აქვთ
მეორედ მოსვლის.

1995

ციურ სიმღერებს ცას ვუგალობებ,
რადგანაც უფრო
ვარ მიწიერი,
და ჩემს ქართულ ფრთებს ამაყად
გავშლი –
ცისა და მიწის თვალსაწიერზე
და მე ვიცოცხლებ –
ბუღბუღის ხმაში.

1990

ყინვით დარახტულ მწვერვალებიდან –
სივრცეებს წვდება –
თოვლის ჭიხვინი,
ნისლებმა თეთრი სივრცე შებურეს,
ქარი აჯახებს ერთურთს ჯიხვივით
მთებს, ზურგზე ზვავებმოკიდებულებს.

1959

მზეს,

სადღაც,

ზღვის დასალიერთან,

ხელში უჭირავს ცით სავსე ჯამი,

დალიოს! –

ღრუბლების დევები ურჩევენ,

მე კი აქ, ტალღები მკლავებს მისინჯავენ,

სახეს მიკოცნიან

მლაშე ტუჩებით.

1981

ათასი მზის და ქარის ნაწვალებს,
ჯერ დახურავენ
ღამის დარაბებს

მთები...

და მერე ეფერებიან
მკლავზე დაფენილ ღამაზ ნაწნაებს
თეთრი არავგის...

შავი არავგის.

1974

ბასტილია

გზას გვინათებს რუსთაველი,
დიდი ვაჟა
და ილია,
ვინ ძლევს ქართველს! –
ძლიერს ჯიშით!
ერთად ვიყოთ,
ბასტილიას,
ჩვენ ავიღებთ იერიშით!

1989

იბრძვის...

მიწიდან უნდა აშეება,

ადარ აშინებს ელვის

ყულფები,

მდეღვარე სული ქარის ჭურჭელში

ვეღარ იქნა და ვერ ჩაატია,

მე ზღვას ვუმღერი –

მარად მძებნელს

თავისუფლების

და მის ტალღების დემოკრატიას.

1990

ელვა სააკაძის ხმალის

ექვი,

ოთხი საუკუნე,

ზარს არისხებს, როგორც მნათე:

ველარ მოიხადა ვალი?!

მაშ,

ქართლს ღამეს რად უნათებს

ელვა –

სააკაძის ხმალის.

1979

გრიგალი ზღვის დიდ ეზოში სახლობს
და აყვანილი ჰყავს ქარი შვილად,
რომელიც ახლა ხმას არ იღებს
და არის მუნჯი,
თვალ-მარგალიტით სავსე ცას კი,
ვითარცა ხურჯინს,
ელვის ბაწრით თავს მოუკრავს დილა!

1981

დღე და ღამის ძუძუს წოვენ, –
ვარსკვლავები,
მზეს და მთვარეც,
მიწაც,
ჩუმად ცას მიელტვის...
მე,
კი, პოეზიის ეტლით,
სხვა პლანეტებს მოგატარებ...

1969

გათენების უამს ჭრიჭინობლები,
კვლავ მომართავენ
ღამაზ საკრავებს,
რომ გზებს უქციონ სიგრძე-სიგანედ,
ზღვას –
ქარიშხლები ჯვარს
გააკრავენ,
ცას –
ვარსკვლავები გამოშიგნავენ.

1984

მოვარდა გულბორგნეული,
ზღვას გამოჰკრა
 უცებ სარმა
 და ნაპირზე დაანარცხა,
მერე ქარმა,
 მეტი ძალა რომ არ შერჩა,
მოეფერა ზღვას ისევ და
 ზვირთთა თმები მოუჩეჩა.

1960

იმ ქვეყნისკენ –
ორთაჭალით,
ჩაუვლია რომ ხალხს მიღუთს,
ამის დასტურ თბილისი კი,
აქ,
მეტეხთან,
სტოვებს მტკვარის ფაქსიმილეს.

1959

მთვარის კრიახზე წიწილებივით
მიიმაღლნენ ვარსკვლავები
ფსკერზე –
სიშორის,
დილა სინათლის ტოტებს არხევდა,
მზე შეაფრინდა ცას –
მამალივით
და თავის საწმყოს ამაყად და
ჯიქურ გახედა.

1986

ცრემლები ვერა და ვერ აქრობენ,
წუხილის ცეცხლი
მაღლა იწევს...
მკვდრები მარადიულ რულს უძლებენ,
სასაფლაოზე ხსოვნა იწვის –
მიხაკთა დაღვეფილი
მუგუზლებით.

1967

ჩვენი

ჩვენ საქართველოს ცაზე ვლოცულობთ
და თამარ მეფის სახელს
ვფიცავართ...

რა ეუყოთ მერე,
არ ვართ მრავალნი,
მაგრამ რანიც ვართ,
მაგრამ ვინცა ვართ,
ვართ გორგასალის და დავითის
შთამომავალნი.

1956

ლოდინით დაღლილ ნაპირს თრთოლვა
და იღუმალი

ტაღლების მესა,
თავქარიანი სიყვარულის ღამაში ქოხი,
ქოხში სიამით გულების კვნესა –
წალეკა უცებ
ზღვის ერთმა ოხვრამ.

1985

ძილდამფრთხალი ღამეები –
თვალისფშენეტით
და ჭრიალით,
როცა გაყვენენ ფიქრთა ურმებს,
მაშინ, ჩემო,
ჩვენს ტკბილ წარსულს –
სიყვარული ვუსასთუმდე.

1989

გულს უხარია და ფანცქალებს,
ენას, რომ იდგამენ ქართულად:
უამი,
უაკობი და ვიონი,
ბუხარი...
და ცეცხლის ტკარცალი,
და თოვლს გამკივარი –
დაფიონი.

1977

არსად,

არასოდეს დამარცხებულხარ,

არც “ნოკდაუნით”,

არც “ნოკაუტით”,

წუთისოფელთან მარად მოკრივე,

რადგან ყოველთვის დაუმსხვრეველი

გედო სამშობლოს

რკინის ბორკილი.

1991

ქარის ქორმა ჩაუქროლა
(მოგონებად ხშირ წვიმების),
და ყურესთან –
ანწლიანთან,
დაფრთხენ ზვირთთა –
წიწილები,
ზღვა კრუხივით აწიაქდა...

1962

ღტოლვის სურვილით მკლავებგაშლილი,
ვით გადამფრენი შორეთს
ფრინველი,
ღღეების დაღლილ ფრთებს ძლივს
მივათრევ...
და როგორც გიიომ აპოლინერმა,
მეც,
“ჩემს წარსულში გამოვიზამთრე”.

1994

შენს ნათელ ცაზე “აღმოსავლიდან”,
კვლავ სიძულვილის კვამლი
მოსრჩოლავს,

აღარც ქრისტე ჩანს,

აღარც მერკური,

და... სამეგრელოვ!

თავწაჭრილი, როგორც ბოჩოლა,
ზღვისკარად გდისხარ თვალსველი და...

ხელ-ფეხ შეკრული...

1994

ღამის კიდეზე მეტეორები მიჰქრიან...
სცვივათ სინათლის მტვერი,
უსასრულობა უნდათ და სჯერათ...
ვარსკვლავები კი ერთად სახლობენ
და მაინც ერთურთს უმზერენ
შტერად.

1967

ჩემი ვარძია

არა ჩანს შოთა...

ღამე მესხეთის,

თავს კვლავ იწონებს მოვერცხლილი

მთვარის სამხრეთი,

და როგორც გემი მაღალ ანძიანი,

თქმულებებით და ლეგენდებით,

ზღვიდან სამხრეთით,

მოცურავს აქეთ –

ჩემი ვარძია.

1964

...აიყოლიებს ზვირთებს ქარები,
მერე ერთურთში იხლართება
და ინასკვება,
პირდაფხენილი შეჰყურებენ ლაჟვარდს
ნავები,
ზღვას სცხელა...
ნაპირს ოფლი ასკდება,
თუმც თოლიები,
ქათქათა ფრთების მარაოთი უნანავებენ...

1979

გაზაფხულის ჰეჰა-ჰუსილი

როცა გამოკრავს ცა ელვის ზონარს,
ღრუბლებს ფეხქვეშ
აუფეთქდებათ ნაღმი,
ვენებს გადაუხსნის მძინარ სივრცეს –
სინათლის ეშვი,
ჩემს ეზო-ყურეს,
მოყვავილე
პატარა ბაღი,
გაზაფხულივით უჭირავს ხელში.

1986

ცა ისე ხმაურობს,
თითქოს,
თხის არვე გადაღის ბოგირს,
წამოწოლილა სველ ნაპირზე ღოღი
ინახად,
აბღავლდა ზვირთების ჯოგი,
შორს,
მომავალი ქარიშხალი
რომ დაინახა.

1961

ბალახი

მარადის მჭმუნვარ დედამიწის მწვანე
ფიქრი

ხარ,

მთებსა და მინდვრებს კერავ შენი
ძაფის სიმწვანით,

გულის ფანცქალით მოგეღიან ბაღა –
ბაღები,

შენ, ვარსკვლავები, ცად სინათლის
გვირგვინს

გიწნავენ,

შენს სიმდაბლემდე,

ჩვენ ვერასდროს

ვერ ავმადლდებით!

1995

ვით ახლა,

ზღვისკარად, შორეულ წარსულში,
კოლხი წინაპრები ბადეებს კემსავდნენ...
ქარები ამღვრევდნენ ნეპტუნის ნაფერ
წყლებს,

ვით ახლა,

მაშინაც მზის კაუხე

კვეს-აბედს

გაკრავდა საღამო...

და ყრიდა ვარსკვლავთა
ნაპერწკლებს...

1958

მოისმის უცხო ფრინველის უცხო ხმა,
უცხო ყივილი,
ღვთიური ფრთების ფათქუნი,
გრძნობს პოეზია ქართული –
“მშობიარობის ტკვილებს”.

1961

ღრუბლები,
ვარსკვლავთა ნათურებს,
ხან რთავენ
და ხანაც თიშავენ,
სივრცეს უსამანოს –
წუხს ღამე ბებერი,
იელვა –
ეს არის ნიშანი,
მოდის ქარის ეტლით –
ზღვათა მბრძანებელი.

1982

ამირანმა, რომ ცეცხლი მოსტაცა
ღმერთებს,

ეს იცის მთელმა სამყარომ,
ტანჯვის პალოზე

მიჯაჭვეულს ახლა,

ზევსმა,

თავზე რომ არ დაგვანგრიოს,
მხრებით უჭირავს ქართველების ცა –
კუთვნილი,

რიონი –

გმირთა გმირის ოფლია,

კავკასიონი –

მარჯვენაა დაკუნთული...

1976

მეხის ძახილმა შეარყია
ცა და ხმელეთი,
ადიდებული ელვის მდინარე,
ვერ შეაკავა წვიმის მესერმა,
ღელვით და რყევით
გული წაუვიდა ზღვას
და...
ქარის მკლავებზე მიესვენა.

1987

ედით პიაზი

მიხვალ მარტოკა...

გზაზე ხმათა ხავერდს

მიაფენ...

სიკვდილზე ფიქრი გააიაფე,

ედით პიაზი,

ედით პიაზი!

1971

მოვარე გარბის კისრისტეხით,
რომ შეხედეს ცას –
მზეთუნახავს,
გაწოლილა ზღვის ნაპირზე
და ვარსკვლავთა
ლიფსიტეხით
აუესია ღამეს ხახა.

1962

ცისფერი წიგნი

ღელის ხსოვნას

გარეთ კი...

მაგრამ რა წურია,

არ ვიცი შიგნით,

მორჩა...

გათავდა...

მას ვერვინ გაშლის,

გულზე, რომ ადევს ვეება ლოდი,

ვით დაკეცილი ცისფერი წიგნი,

მკვიდრად ჩასმული

გრანიტის ყდაში.

1984

ატმის ხე

ბაღში,

ოქროსფრად

დალაღდაწული,

ნორჩი ატმის ხე შემომეფეთა,

შეერთა უეცრად,

როგორც ქალწული,

თეთრი,

პატარა მხრები აწურა

და აღისფერმა გადაუარა.

1961

წყურბილე

მწვანით შემოსილ ტყის სიჩუმეში,
ტიტველ-შიშველი,
ვითა ქალწული
წვეს და კბილს კბილზე აცემინებს
წყურბილე,
შუბლზე ფოთლების ხელებს ადებენ
ხეები...
და დაცქერიან გულგრილად.

1971

მიტოვებული ბუდეები

კოლხურ ოდის აივანზე,

ეს სურათი კვლავ მეცნობა:

პირღია და შერცხვენილნი

ბუდეები,

უმერცხლობას,

ჭიკჭიკებენ მერცხლებივით.

1957

აქ,

მთაწმინდაზე ქართულ ცას,

სიმაღლით თვალი ევსება...

აქ ბინადრობენ ნაღვები,

აქ,

ფრთებით ციცქნა

ლექსების,

მოკვედები, ან ავმაღლდები...

1995

მზეს,
ქარიშხალი, ვით მასპინძელი,
შემოეგება აფრების გაშლით,
მან ცაში ყოფნით უკმაყოფილომ,
კვლავ გაიხადა
ოქროს პორფირი
და შიშველი ჩავიდა ზღვაში.

1959

თოვლის მდინარე

დუღს და გადმოდუღს თოვლის მდინარე,
ცისა და მიწის
არ ჩანს ნაპირი...
იმარტა მარტმა,
მებადურივით უმზერს აპრილი
ღღეების სხმარტაღს...

1978

ჩემი სამშობლოს ღოცვის ტაძარში,
მუხლებმოყრილი,
სანთელივით როს დავიღვევი,
და გულს როდესაც გამიგმირავს მზერა –
ირიბი,
მაშინ ჩემი ცა პირს გაიხოკს ელვის
ფრჩხილებით
და ზღვები მოთქმით
დამიტირებენ...

1971

კარს გააღებს,

მთას გახედავს:

– ჩამოთოვა ჩე გოლა¹ და კარს მოგვაღვა

ზამთარიო,

ამბობს ბებო,

და მეზობლის

ბავშვს ულოცავს სამთვარიოს.²

1957

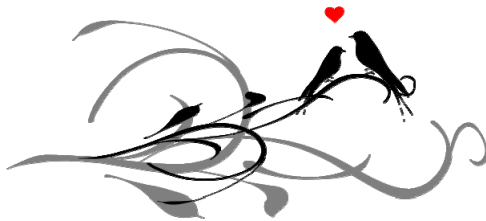

¹ ჩე გოლა – მთა სამეგრელოში.

² სამთვარიო – სომხომბუღიში.

ჰე,
მამულო,
ყვავ-ყორნები,
ვით ამირანს დამასიონ...
წლები მყავდეს დე,
რაშებად,
აღარ მინდა მე აშვება,
შენი ტრფობის კავკასიონს –
ვიყო ასე მიჯაჭვული...

1981

ცის უზარმაზარ ოკეანეში,
ჩანს ამღვრეული მთვარის
მორევი,
რომელსაც ელვის ნაკადული გარშემო
უელის,
აქ კი,
მე და შენ ქარის სული
გვიდგას ორივეს,
“ხოშ გელდი”, ზღვაო,
გულს იცნობს გული.

1959

მე,

ხელისგულზე მიდევს სამყარო,

მზის ენერგია ჩემშია და

არ ვარ უძლური,

ჩემმა ფიქრებმა შემოიარეს

დედამიწის ყველა კუთხე.

ყველა კუნძული,

რომ ოდნავ მაინც მოაშუშონ არსთა იარა.

1994

მე სოფლის სკოლის მივხურე კარი
და მივაშურე ჭურის ტყეებს,
რომ მეშოვა ორიოდ გროში,
რომელსაც ახლა,
ხელმომჭირნე,
სტუდენტი ვხარჯავ,
და ვერას მაკლებს ლანდი მაცილის,
უიტმენივით მეც ვუმღერი ცულსა და
ნაჯახს,¹
რომლებმაც ქალაქს გამომაცილეს.

1957

ვაკოცო!

(ამ ბავშვურ ოცნებას,

ვატარებ აწყვეტილ ღილივით)

ჯოკონდას,

ღვთაებრივ ჯოკონდას,

რომელსაც ქათქათა ღიმილი

მეგონა,

მხოლოდ ჩემთვის მოჰქონდა.

1981

მზემ აიფარა თვალებზე ხელი
და ცეცხლის ჯვარზე გაკრული
ცაღ
დიდხანს ეკიდა,
და მერე გვიან ჩაესვენა ღამის კუბოში,
მერე დილით კი,
ქრისტესავით აღდგა მკვდრეთიდან.

1955

ცაში ზვინებად დგას ღრუბლების
ქათქათა ბამბა...
მთვართ მოჩითულ ტალღების საბნებს –
ყვილის ძაფით თოლიები ღამბავს
და ღამბავს...
ჩამოშლის ჩინჩხვებს ზღვა ნაპირზე
როცა
ამოვა,
უკან წასვლისას,
მუხლებამდე აიკრეფს კაბას.

1962

ფიქრებით ცამდე ამაღლებული,
ვითარცა ტატო ბარათაშვილი
და სხვა სულმნათი წინამორბედი,
თავს დასტრიალებ მამულს ორბივით,
დროისა და ღამის ფრთებით –
გაშლილით...

1994

კოლხო,
ქართულ მიწის მკვიდრო,
ახლა,
უამმა რომ გაგრიყა,
ნეტავი რა იქნებოდა,
როგორც მაშინ, დავითის დროს,
კვლავ დიდგორში მომკვდარიყავ.

1993

ყანჩები

ქალწულებივით გაწვართულან
ცის მღელვარ ზღვაში
და გაუშლიათ თეთრი ფრთები,
როგორც მკლავები,
მიწის სიშორეს გულებს აჩვევენ...
და გადამფრენი გუნდი ყანჩების,
ვაჰმე!
რა ცუდად მიკინკლაობენ...

1992

დეკემბრის ღამის დახატულ მთვარეს,
გამთენიისას უეცრად წაშლის,
ერთი ღრუბელი,
მკერდმაღალი,
როგორც ქალწული,
რომელსაც ქარით აჩეჩილ თმაში,
ცისკრის ვარსკვლავი –
უკრთის ჩაწნული.

1958

არც თათარმა და არც თურქმა,
არა დედა! –

სამეგრელოვ!

ქართველებმა დაგამარცხეს,
მიტომ მოსთქვამ:

“ვოოვა!...”

“სქუუა!...”

და ბეჭხე რომ დაგანარცხეს,
წუხს საფლაფში ესებუა.

1994

მოდინ წყნარად თუ ლაპარაკით,
მზითა თუ მთვარით,
ეს სულერთია,
აქ, ვით მტკვარი და ვითარც არაგვი,
დღის ხმაური და ღამის სიჩუმე,
აბე,
მცხეთასთან,
მიმწუხრისას,
ერთურთს ერთვიან.

1967

ცის ლურჯ ტაძარში ღოცვით დაღლილი
მზე,

მიმწუხრისას,

მწუხარე სახით,

მიწაზე პირქვე დაემხო, ვითარცა

მოგვი,

ქარი კი ზღვიდან ამორეკავს

ღრუბლების ჯოგებს,

ცაში მოჭრილი –

წვიმების სახრით.

1960

თამადასავით იღვა კახეთი

(შალვა მკედლიშვილს)

ცივ გომბორიდან მონაბერი ცივი ნიავი,
დაისის ცისფერ ტოტებს
არხევდა,

სიბნელე ნათელს ჩუმად ირთავდა,
ისმოდა მნათთა ხმების წკრიალი,
თამადასავით იღვა კახეთი,

ალაზნის ველი ხელთ ეკავა,
როგორც ფიალა –
მამულზე ღოცვით სავსე პირთამდე.

1989

✠

უკვდავია,

უმცდარად,

ცოდვის ზღვა ვინც გაცურა
და შიშმა ვერ დააზრო.

ამ სოფლიდან კაცურად,

იმ სოფლად ვინც გაასწრო.

1994

ხილვა: წარსული

ვარსკვლავივით ქალ-ვაჟები,
სტამბულისკენ მიჰყავს ადას,
ბოდმით სავსე გულებია –
აფრას რომ ვჭრეც გამობერილს,
ეს ამბავი –
მოაქვს ტაღლას,
ზღვიდან წამით ამორბენილს.

1958

კვირის წირვებზე,
ჟამს სადამოთი,
უფლის ლოცვები როს იალებენ,
სვეტიცხოველის მაღალ ფრესკიდან –
გვირგვინიანი ლანდი გადმოდის
და გაჰყურებს მცხეთის სანახებს
სველი თვალებით...

1994

გაჩენის დღიდან მტკივა სამყარო,
დრო მიდის,
მაგრამ ტკივილები
არ მიაძდება,
მზის ბაღდახანით აწ გარდაცვლილ
დღეებს
მივათრევ...
ჩემი სიცოცხლე უკვე ღამდება
და... სიკვდილი მალე ინათებს.

1994

სიბნელეში ნაპირ-ნაპირ
მოდითა ლანდი ხარჭით,
არ მორცხვობდა
კოცნა-ხვევნა,
ზღვა დაბმული –
ქარის ჯაჭვით
აეშვა და...
ძაღლივით მათ დაედევნა...

1964

ბალახტიონი

ზღვად ბორგავს ჩემი ლექსების –
ქვევრებში ღვინო საწყალი
და სხვები “ჰქმნიან ეპოქას”,
იმათი “ნამოდვაწარი” –
ერთ
ყლუპად აღარ მეყოფა.

1959

ხეოფსი და ხეფრენი

მიწით ამაღლებულნი,
დმერთებს –
პირს არიდებენ,
ცის ლაუკარდში შეფრენილს,
სული –
პირამიდები
ხეოფსი და ხეფრენი.

1983

ღამის დარბაზში მიმოფანტულ მნათთა
ნამსხვრევებით
და ნატეხებით სიცივის შუბლის,
ანგელოზებმა ცას ჩაუდგეს ვერცხლის
მინები,
ახლა ელიან სტუმრობას უფლის,
გულისფანცქალით...
მორჩილებით...
და მოთმინებით.

1967

გაჩენის დღიდან სიკედილი –
მოკვდავებს ველში გვაქვს
გახირული
(ჰოი, ეს რარიგ ძნელია!)
ცხოვრება ბრძოლის ველია –
უხილავის და ხილულის.

1989

წიგნი პილოპანი

გიორგი წერეთელს

ყველა ლექსს და ყველა სტრიქონს,
სიხარული მარად სდევდა,
მაგრამ წიგნი მაინც იტევს,
ამდენ წუხილს...

ამდენ სევდას,
ამდენ თვლებს და მარგალიტებს.

1993

მზიანმა დღემ გაზაფხულის,
რაც სინათლის სხივი დაწვა,
დამის ფსკერზე დაილექა,
და ცა უსმენს ნაკადულის –
ლეკვის წკაფწკაფს
და მდინარის – ძაღლის ყეფას!

1959

სადღაც სინათლისა და სიბნელის
გზაგასაყართან,
გღია სიშორის დიდი ჭაღაკი
(თავშესაფარი მნათთა საპყართა),
იქიდან ისმის
დღისით და ღამით,
მზისა და მთვარის ლაპარაკი...

1959

მე ვარ ბატკანი,
შენდა ზვარაკად,
შენი სიყვარულის ხეზე მიბმული,
როდესაც გიჭირს,
მადევს მგლისფერი,
სხვა არაფერი...
შენით ვდიდგულობ,
სამშობლო ჩემო! –
შენი მიწის და ფეხის მტკვერი.

1995

სიყვარულის კოცონზე იწვის
შეშა და სიმწრისგან
თითებს იმტვრევს,
ნაკვერჩხლები თვალების ბრიალს არ
იშლიან...

ჰა,

ჩემი კისერი
და შენი ხმალი,
და ხელებს მიწვდის საშველად ალი –
ცეცხლის –
ღვთაებრივი ქალიშვილი.

1957

ოქროს ვერძები

კოლხთა წარსულიდან ბლავიან ვერძები,
რალა ქნან
ელინთა მიწაზე
ვერ ძლებენ.

1962

სარჩევი

წინასიტყვაობის მაგიერ.....5

კომეტა.....25

*** მთვარის დარბაზში ზის...26

*** უღლატოს და მარად...27

*** სიმწვანით ოდნავ...28

*** სამშობლო იყო ჩემი...29

*** ცას ტოტზე მცოცავ...30

*** შველას ითხოვდა...31

მით გილგამეშმა32

*** უცებ განახვეს ღამის...33

ჩემი ბავშვობა იქ არის34

*** აბრიალებს მზის...35

*** ქვეყნად.....36

*** ნაპირს მოადგა და...37

ციცინათელა.....38

ჩემი ფაზისი.....39

*** საუკუნემ მეოცემ.....40

*** გადმონადენი ათასწლეულებს41

თელა და იფანი.....42

*** ზეიმობდა ბუნება...43

*** ცისა და მიწის დასადიერთან.....44

ჭყონდიდი.....45

*** დარდს და სიხარულს.....46

*** აპა	47
*** ზღვას	48
*** ქართლის ცა მიწას... ..	49
*** ვითარცა ადრე	50
*** წინაპართა აზრდილები	51
*** ზღვამ რომ ღელვას... ..	52
ყაყაჩოები	53
*** აიეტის ზღაპრულ კოლხეთს.....	54
*** ამთავორებულ ზღვის... ..	55
თიბათვე.....	56
*** მთხოვნელი ცის და... ..	57
ღრო	58
*** როდესაც ქარი მოვარდა... ..	59
ბოლნისით, მცხეთით	60
*** როდესაც რჩება ფიქრებთან.....	61
ქერჩი.....	62
*** სხვაც ბევრი რამ... ..	63
იქ, ანანურთან.....	64
*** ხელთ გიპყრია მთვარის... ..	65
*** კოდორესთან შავი ღამე.....	66
*** შავმა ღანდებმა... ..	67
*** ეღვის გაკრული ხელით... ..	68
*** ოქროსთმიანი შეყრის.. ..	69
მე მშვილდს გიტოვებ.....	70

*** ძაღლებს მუდამ უხმობს... ..	71
*** მეხთამტყორცნელი... ..	72
მოკვდავებს შემწედა გვყავდა... ..	73
*** საკუთარი სისხლისგან.....	74
*** შფოთავს და აღარ ისვენებს.....	75
*** მკლავებ დაკუნთული ქარი.....	76
*** ცოდო-ბრალის კვლავ... ..	77
თბილისური სურათები.....	78
ტბები	79
*** სხივგაბრწყინებულ... ..	80
*** მარტოდ მარტოა.....	81
*** უკვდავია	82
*** როს გამოჩნდება მთვარე... ..	83
*** მოსილი ღვთიურ... ..	84
*** დიდხანს იდავეს და... ..	85
*** ცაში გადაწყვიტეს... ..	86
*** მზის უზარმაზარ ოკენიდან.....	87
*** ცა	88
*** ყვავ-ყორნებივით შემოგვესია.....	89
*** მოკაშკაშე ვარსკვლავები	90
*** წითლად იფოფრება ბუჩქი.....	91
*** ნიავი როცა მიუაღერსებს.....	92
*** ღამეს უნდა ცა.....	93
ივლისი ტყეში.....	94

*** დიას.....	95
“მოლოდინი” ან... ..	96
*** ზღვა არის ძლიერთა... ..	97
*** მაშინ დაიდგი ეკლის... ..	98
*** თავს დაგვტრიალებს მუდამ.....	99
*** ისე.....	100
*** დასრულდა გზები... ..	101
სოლომონ ლეონიძე.....	102
*** მოვალთ ტირილით... ..	103
ყვაკები.....	104
ზღვა და პოეტი.....	105
სტუდენტი.....	106
*** მეგონა უფრო... ..	107
*** მადლს ვეტყოდი... ..	108
*** მიუსაფრობას კივის... ..	109
*** კარი მივხურე ორმოცდაათის.....	110
*** ვინც ამოხრა მამული.....	111
ესებუას გახსენება.....	112
*** მიუყვებიან შემოდგომის ყვითელ ხეივანს.....	113
მტკვარი.....	114
ციფრთა და რიცხვთა... ..	115
ფარავნის ტბა.....	116
*** უძილო ცის ქვეშ... ..	117

*** დრუბლების შავი ყაბალახი.....	118
*** ისხდნენ ბნელში მღუმარნი.....	119
*** ეკქსნის პონტოს სანაპიროზე.....	120
*** მწუხრი დგებოდა.....	121
*** ცა ითვლის მიწის... ..	122
*** ნათელი მზის და იმედის... ..	123
*** ვით ბადრი.....	124
*** სახე ნათელს და... ..	125
*** თბილ მკერდზე მიიკრა... ..	126
*** თუმც ვარსკვლავებით... ..	127
*** სანამ მომივლენს რისხვას... ..	128
*** აქაც ყვავილობს ბაღი... ..	129
*** დასაბამიდან მოაქუამამდე.....	130
*** გამოეპარნენ შორეულ... ..	131
*** უამთა ქარქაშში... ..	132
*** მუხლმოყრილი ლოცვით.....	133
ვარსკვლავთცვენა.....	134
ოღეანდრები და მიხაკები.....	135
*** სამშობლოვ ჩემო!	136
*** მიწა გუგუნებს სკასავით	137
ჩემი კოლხური აფრის... ..	138
*** ათასი ფუთი დრუბელი... ..	139
*** ვით აუღებელ... ..	140
*** შავი ზღვიდან მომავალი.....	141

*** დიდების თეთრ... ..	142
*** ოქროს ფსკერიდან... ..	143
მგოსნები.....	144
*** გადამფრენი ფრინველები.....	145
*** ყინვით დახეთქილ... ..	146
*** რაიც იყო.....	147
*** შორს უზარმაზარ... ..	148
*** როგორც თქმულება.....	149
ღმერთი	150
*** ღრუბლების რაშხე... ..	151
წიგნის კითხვა.....	152
CREDO	153
*** სოფლის ბოლოს... ..	154
*** ჩუმად გახვედით... ..	155
*** დედიშობილა ნაკადულმა.....	156
*** ხეებს ფოთლები როცა... ..	157
*** ბორგავს კოლხეთი.....	158
*** ათასწლეულთა ქარით... ..	159
*** უცებ ჩააქრო წვიმამ... ..	160
*** ჩემს ფანჯარასთან	161
*** დასაბამიდან ჩემმა... ..	162
*** მარად უჭკნობი და... ..	163
*** ხის ტოტზე მოვლემარე... ..	164
*** ვარსკვლავების სამოსახლო.....	165

კოპაღე და არამხუტუ.....	166
*** თავს დაგტრიალებს... ..	167
*** ბიჭებო	168
*** მიწის ობლებია.....	169
*** აყვავებული აპრილის... ..	170
*** ეურსაღარობა... ..	171
*** ჩვენს განშორებას... ..	172
*** ქრისტიანმა ქართველმა.....	173
*** მნათთა ცრემლით... ..	174
*** მაღალ მთებიდან... ..	175
*** არ ჩანს პარა.....	176
ცრემლები.....	177
*** ქარების სურვილს... ..	178
*** ბავშვები მინდვრად... ..	179
*** ციურ სიმღერებს ცას... ..	180
*** ყინვით დარახტულ... ..	181
*** შორს.....	182
*** ათასი მზის და ქარის... ..	183
ბასტილია.....	184
*** იბრძვის... ..	185
ელვა სააკადის ხმლის.....	186
*** გრიგალი ზღვის დიდ... ..	187
*** დღე და ღამის ძუძუს... ..	188
*** გათენების უამს... ..	189

*** მოვარდა გუღბორგნეული.....	190
*** იმ ქვეყნისკენ.....	191
*** მთვარის კრიახზე... ..	192
*** ცრემლები ვერა და... ..	193
ჩვენ	194
*** ლოდინით დაღლილ... ..	195
*** ძილდამფრთხალი ღამეები.....	196
*** გულს უხარია და... ..	197
*** ცა რომ გაუსვამს... ..	198
*** არსად	199
*** ქარის ქორმა ჩაუქროლა.....	200
*** ღტოლვის სურვილით... ..	201
*** შენს ნათელ ცაზე... ..	202
*** ღამის კიდეზე მეტეორები... ..	203
ჩემი ვარძია.....	204
***...აიყოლიებს ზვირთებს ქარები.....	205
გაზაფხულის ჭექა-ქუხილი	206
*** ცა ისე ხმაურობს.....	207
ბალახი.....	208
*** ვით ახლა.....	209
*** მოისმის უცხო ფრინველის... ..	210
*** ღრუბლები	211
*** ამირანმა, რომ ცეცხლი... ..	212
*** მეხის ძახილმა შეარყია.....	213

ედიტ პიაფი.....	214
*** მთვარე გარბის კისრისტეხით.....	215
ცისფერი წიგნი.....	216
ატმის ხე.....	217
წყურგილე.....	218
მიტოვებული ბუდეები.....	219
*** აქ.....	220
*** მზეს.....	221
თოვლის მდინარე.....	222
*** კარს გააღებს.....	223
*** ჩემი სამშობლოს... ..	224
*** ჰე.....	225
*** ცის უზარმაზარ ოკეანეში.....	226
*** მე.....	227
*** მე სოფლის სკოლის... ..	228
*** ვაკოცო.....	229
*** მზემ აიფარა თვალებზე... ..	230
*** ცაში ზვინებად დგას... ..	231
*** ფიქრებით ცამდე... ..	232
*** კოლხო.....	233
ყანხები.....	234
*** დეკემბრის დამის... ..	235
*** არც თათარმა და არც... ..	236
*** მოდიან წყნარად თუ... ..	237

*** ცის ლურჯ ტაძარში... ..	238
*** ლოდს	239
თამადასავით იდგა კახეთი	240
*** უკვდავია	241
ხილვა: წარსული.....	242
*** კვირის წირვებზე.....	243
*** გაჩენის დღიდან მტკივა... ..	244
*** სიბნელეში ნაპირ-ნაპირ	245
გალაკტიონი	246
ხეოფსი და ხეფრენი.....	247
*** ღამის დარბაზში... ..	248
*** გაჩენის დღიდან სიკვდილი.....	249
წიგნი კილობანი.....	250
*** მზიანმა დღემ გაზაფხულის.....	251
*** მთვარის ცივი კალმით... ..	252
*** სადღაც სინათლისა... ..	253
*** მე ვარ ბატკანი.....	254
*** სიყვარულის კოცონზე... ..	255
ოქროს ვერძები	256

ვაჟა ეგრისელი

კოლხური ფსალმუნები

100 ტომად
ტომი 28

VAZHA EGRISELI
“KOLKHURI PHSALMUNEBI”
ONE HUNDRED VOLUME
VOLUM 28

გამომცემლობის

რედაქტორი

– კახა ალექსანდრია

მხატვარი

– სპარტაკ ცინცაძე

მხატვრული რედაქტორი

– ირაკლი უშვერიძე

ტექნიკური რედაქტორი

– ნანა ღუმბაძე

კორექტორი

– იამზე რობაქიძე

კომპიუტერული

უზრუნველყოფა

– ნანა და დათო მანდაშვილები

გამომცემელი – ზურაბ დოღვაია

ფასი 20 ლარი

თბილისი
2020

გამომცემლობა „უნივერსალი“

თბილისი, 0186, ა. პოლიბაოვსკაიას №4. ☎: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal505@ymail.com; gamomcemlobauniversal@gmail.com